TRST, četrtek 21. junija 1956
Leto XII. - Št. 144 (3382)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Poštnina plačana v gotovini
Tel. 94-638, 93-808, 37-338

UREDNISTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din. MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROCNINA: mesečna 400, vnaprej: četrtletna 1100, polletna 2100, celoletna 4100 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - Izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

OD TITA SE JE V MOSKVI POSLOVILA VEČSTOTISOČGLAVA MNOŽICA

REZULTAT OBISKA STA DVE VAŽNI IZJAVI: 1. o meddržavnih odnosih, 2. o odnosih med ZKJ in KP ZSSR

Važna je zlasti druga izjava, ki navaja kot najnujnejšo potrebo sodobnega družbenega razvoja enakopravno sodelovanje socialističnih ter vseh naprednih in miroljubnih sil v svetu - Predsednik Vorošilov povabljen na obisk v FLRJ - Visoka odlikovanja maršala Žukova in gen. Gošnjaka

MOSKVA, 20. — Jugoslovansko-sovjetski politični razgovori v Moskvi so se končali danes ob 13. uri s podpisom dveh deklaracij:
1. skupne izjave obeh vlad o obisku maršala Tita in
2. deklaracije o odnosih med ZKJ in KP SZ.

Skupno izjavo sta podpisala predsednik republike maršal Tito in predsednik vlade SZ Bulganin, deklaracijo o odnosih med obema partijama pa sta podpisala maršal Tito kot generalni tajnik ZKJ in prvi tajnik KP SZ Nikita Hruščev. Slovesnemu podpisu v veliki dvorani v Kremlju sta prisostvovali obe delegaciji, maršal Sovjetske zveze Žukov in drugi člani CK KP SZ, številni tolmači in tuji novinarji.

Skupna izjava sovjetske in jugoslovanske vlade ugotavlja, da so med razgovori, ki so potekali v prisrčnem in prijateljskem ozračju v duhu iskrenosti in popolnega medsebojnega razumevanja, delegati izmenjali misli o razvoju mednarodnega položaja v zadnjem letu in o nadaljnjem razvoju odnosov in vsestranskega sodelovanja med obema državama. Ta izmenjava misli je pokazala široko podobnost pogledov obeh vlad v ocenitvi razvoja mednarodnega položaja in obstoječih mednarodnih vprašanj in skupno željo za nadaljevanje poglobitve razumevanja in prijateljstva med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo.

Obe vladi sta z zadovoljstvom ugotovili zmanjšanje mednarodne napetosti in pomembno vlogo, ki jo je predvsem imela konferenca predsednikov štirih vlad leta 1955 v Zenevi. Čeprav je razvoj dogodkov pokazal, da se ne more pričakovati hitre rešitve vprašanj, ki so se nakopičila v hladni vojni, je po ocenitvi obeh vlad pomembno, da so se povečali napori za razširitev mednarodnega sodelovanja, kar bo prispevalo h krepitvi zaupanja med narodi. V tem novem ozračju se je okrepila moč in sposobnost Združenih narodov za proučevanje in uspešno izvrševanje nalog, ki je prišlo do izraza tudi s sprejemom novih članov v Združene narode.

Pri tem pa sta obe vladi z obžalovanjem ugotovili, da Ljudska republika Kitajska še ni članica OZN, in sta sklenili vztrajati na njenem sprejemu v to organizacijo. Vladi sta prepričani, da je vprašanje Formoze in drugih otokov potrebno rešiti v skladu z zakonitimi pravicami Kitajske do tega ozemlja.

Ker je nemogoče pričakovati, da bi se zaradi nezaupanja, ki se je nakopičilo v hladni vojni, lahko hitro rešila vsa sporna vprašanja, menita obe vladi, da je potrebno truditi se, da se doseže sporazum o vprašanjih, ki jih je mogoče rešiti in da vztrajanje na določenem vrstnem redu reševanja posameznih vprašanj in dajanja prednosti nekaterim vprašanjem ne more pripeljati do koristnih rezultatov.

Sovjetska in jugoslovanska vlada sodita, da so dozoreli pogoji za takojšnjo rešitev vprašanja razorožitve in poudarjata važnost vsaj delnega sporazuma in potrebo popolne prepovedi uporabe atomskega orožja.

Vladi sodita nadalje, da sedanji mednarodni položaj omogoča sprejemanje odločnih korakov v odstranjevanju negativnih posledic hladne vojne in da bi širši sporazum o *splošni kolektivni varnosti*, o gospodarskem sodelovanju in krepitvi kulturnih stikov prispeval k likvidaciji razdelitve Evrope na bloke in olajšal rešitev spornih vprašanj.

Glede nemškega vprašanja sodita obe vladi, da so za *združitev Nemčije* neobhodno potrebna pogajanja med Vzhodno in Zahodno Nemčijo in da so ostale države, posebno velike sile, dolžne v interesu nemškega naroda in v splošnem interesu, delovati v tej smeri.

Vladi sta posvetili posebno pozornost nevarnosti *lokalnih konfliktov* in nesoglasij med državami in izrazili trdno odločnost sodelovati pri ocenjevanju takih nevarnosti bodisi v Organizaciji združenih narodov kakor tudi z neposrednimi stiki.

Vladi sta dalje poudarili, da je za izboljšanje mednarodnega položaja potrebno vložiti nadaljnje napore za razvoj *mednarodne trgovine in gospodarskega sodelovanja*, ukiniti vse oblike diskriminacije vštevši embargo, povečati kulturno in znanstveno sodelovanje med državami, pospešiti proces osamosvojitve neodvisnih ozemelj in z mednarodnimi akcijami pomagati razvoju nezadostno razvitih držav.

Sovjetska in jugoslovanska vlada sta ponovno potrdili privrženost politiki miroljubne koeksistence zasnovane na načelih suverenosti, neodvisnosti in teritorialne nedotakljivosti, nenapadalnosti, enakopravnosti, medsebojnega spoštovanja in nevmešavanja v notranje zadeve.

Med razgovori, poudarja izjava, je bila posvečena posebna pozornost proučevanju medsebojnih odnosov in z zadovoljstvom je bilo ugotovljeno, da so načela izražena v *beograjski deklaraciji* ustvarila osnovo za vsestransko in prijateljsko sodelovanje, ki je koristilo miru in mednarodnemu sodelovanju. Deklaracija našteva dosežene sporazume in rezultate in poudarja, da so popolna normalizacija jugoslovansko-sovjetskih in drugih odnosov in doseženi rezultati dokazali, da sodelovanje med državami po načelih beograjske deklaracije daje najširše možnosti za vsestranske in plodne prijateljske odnose med državami. Vladi izražata željo in namene *nadaljevati z osebnimi stiki* in z nadaljnjo izmenjavo misli o politiki in vprašanjih, ki zanimajo obe državi. Ugotovili so tudi možnosti in dosegli soglasje o nadaljnji razširitvi dosedanjih stikov in *blagovne izmenjave*. Sklenili so povečati znanstveno in kulturno sodelovanje.

Upoštevajoč, da so se dosedanji stiki političnih, družbenih in profesionalnih organizacij ter izmenjava socialističnih izkušenj, uspešno razvijali in dali koristne rezultate, sta se vladi sporazumeli, še dalje olajšati in pospeševati te vrste stikov na delovni osnovi in v interesu obeh držav.

Obe vladi sodita, da plodna izmenjava misli o vseh vprašanjih, ki so bila proučena, priča, da je obisk jugoslovanske delegacije nova etapa v razvoju sodelovanja in prijateljstva med FLRJ in ZSSR, v korist narodov obeh držav in utrditve miru in socializma.

Deklaracija o odnosih med ZKJ in KP ZSSR

Deklaracija o odnosih med ZKJ in KP ZSSR ugotavlja, da so člani jugoslovanske delegacije kot zastopniki ZKJ in SZDLJ in člani sovjetske delegacije kot zastopniki KP ZSSR v duhu tovarištva in iskrenosti izmenjali misli o medsebojnih odnosih in sodelovanju. Med razgovori so ugotovili, da je beograjska deklaracija postavila zdravo osnovo za medsebojno meddržavno sodelovanje, da je sodelovanje in splošen razvoj odnosov po podpisu deklaracije ustvarilo plodno politično osnovo tudi za sodelovanje med obema partijama, in sta sklenili, da je *koristno in neobhodno potrebno sedanje stike med obema partijama razvijati* v interesu nadaljnje utrditve in napredka svojih držav, sodelovanja v mednarodnem delavskem gibanju, razvoja miroljubne koeksistence in sodelovanja med narodi vsega sveta ne glede na razlike v njihovem družbenem in političnem sistemu v interesu ureditve miru, svobode in neodvisnosti narodov.

Držeč se stališča, da so pota socialističnega razvoja v raznih državah in pogojih različna, da bogastvo razvojnih socialističnih oblik prispeva k krepitvi socializma in izhajajoč iz dejstva, da je obema tuja vsaka tendenca vsiljevati svoje mišljenje pri določanju pota in socialističnih razvojnih oblik, sta obe delegaciji sporazumni, da mora to sodelovanje temeljiti na *popolni prostovoljnosti in enakopravnosti*, na *prijateljski kritiki in na tovariški izmenjavi misli o spornih vprašanjih*.

Na teh osnovah med ZKJ in KP ZSSR se bo razvijalo vsestransko medsebojno spoznavanje oblik in metod v socialistični izgradnji, svobodna in tovariška izmenjava izkušenj in mišljenj o vprašanjih splošnega interesa za razvoj socialistične prakse in socialistične misli, kakor tudi o vprašanjih, ki se tičejo miru, zbliževanja med narodi in napredka človeštva sploh.

Sodobni materialni in duhovni preporod sveta, ki se izraža v velikem naraščanju sil socializma in krepitve narodnoosvobodilnih gibanj, v povečanju vloge delavskega razreda, v reševanju konkretnih vprašanj sodobnega mednarodnega razvoja, ugotavlja deklaracija, postavlja pred mednarodno delavsko gibanje vrsto velikih nalog. To dejstvo opozarja tudi na *neobhodnost znanstvene analize* pojavov v osnovnih materialnih in duhovnih činiteljev in tendenc razvoja v sodobnem svetu. Iz tega razloga sta se obe delegaciji sporazumeli na načelih marksizma in leninizma vsestransko spodbujati medsebojno sodelovanje in izmenjavo misli na področju socialistične in znanstvene misli v medsebojnih odnosih in v mednarodnem delavskem gibanju sploh.

Konkretne oblike sodelovanja med ZKJ in KP ZSSR bodo osebni stiki, pismena in ustmena izmenjava misli, izmenjava delegacij, materiala, literature in po potrebi tudi medsebojni sestanki partijskih delavcev za razpravljanje aktualnih vprašanj splošnega značaja in razne oblike konstruktivne in tovariške diskusije.

Zastopniki delavskih gibanj obeh držav imajo takšno medsebojno sodelovanje za sestavni del svojih STIKOV TUDI Z DRUGIMI KOMUNISTIČNIMI IN DELAVSKIMI STRANKAMI, S SOCIALISTIČNIMI IN OSTALIMI NAPREDNIMI GIBANJI V SVETU. ZKJ in KP ZSSR sodita, da je v interesu borbe za trajen mir in varnost narodov, za socialen napredek, neobhodno potrebno širše sodelovanje vseh naprednih in miroljubnih sil, ki se vedno močneje izražajo v najrazličnejših oblikah v svetovnih merilih. To sodelovanje je najnujnejša potreba sodobnega družbenega razvoja. Ti stiki morajo biti enakopravni, iskreni, demokratični in dostopni svetovnemu javnemu mnenju. Služiti morajo medsebojnemu spoznavanju in posvetovanju o raznih vprašanjih splošnega značaja in prispevati k medsebojnemu razumevanju s potrpežljivim objasnjevanjem stališč in pogledov raznih strani. Pri tem se razume svoboda akcije vsakega posameznega udeleženca pri tem sodelovanju v pogojih njegovega razvoja in v skladu s splošnimi naprednimi cilji, h katerim stremijo.

Zastopniki ZKJ in KP SZ so se prepričali, zaključuje deklaracija, da bo sodelovanje med delavskimi gibanji FLRJ in SZ na omenjenih načelih in oblikah služilo interesu njihovih narodov in interesu socialistične izgradnje v njihovih državah. Prepričani so, da s tem prispevajo k splošnemu zbližanju med socialističnimi in drugimi naprednimi silami v svetu, kar bo prav tako koristilo interesu miru v svetu in interesu splošnega napredka človeštva.

* * *

Po podpisu obeh deklaracij je maršal Tito izročil maršalu Žukovu za njegove izredne zasluge v drugi svetovni vojni *Red jugoslovanske svobode*. Maršal Žukov se je zahvalil za čast in je izjavil, da mu je zelo milo, da je prejel odlikovanje iz rok uglednega komandanta hrabre jugoslovanske armade in zaveznika v pretekli vojni. Z *Redom partizanske zvezde* prve stopnje so bili odlikovani nadalje maršal Konjev, Malinovski, Sokolovski, Timošenko in Moskojanko, admiral Gorškov, generalni podpolkovnik Tolovski in drugi.

Predsednik prezidija vrhovnega sovjeta Vorošilov pa je izročil maršalu Titu *Red Suvorova prve stopnje*, s katerim je prezidij Vrhovnega sovjeta odlikoval armadnega generala Ivana Gošnjaka. Poleg tega je sovjetska vlada pred odhodom maršala Tita iz Moskve podarila maršalu Titu popolno opremo za strojno traktorsko postajo s 65 traktorji in dvomotorno potniško letalo «IL-14». Darila sovjetske vlade so prejeli tudi soproga predsednika Tita, Kardelj, Koča Popović in njuni soprogi ter ostali člani jugoslovanske delegacije.

Moskva se je danes slovesno in toplo poslovila od maršala Tita in ostalih članov jugoslovanske delegacije. Več sto tisoč Moskovčanov je pozdravljalo maršala Tita na vsej poti od rezidence do kijevske železniške postaje, kjer so se od gostov poslovili najvišji sovjetski voditelji med njimi Vorošilov, Bulganin, Hruščev in drugi. Maršal Tito se je v imenu jugoslovanske delegacije zahvalil za topel sprejem in gostoljubnost. Jugoslovansko delegacijo spremljajo na poti do sovjetsko-romunske meje tajnik prezidija vrhovnega sovjeta Pegov, namestnik zunanjega ministra Kuznjecov, armadni general Antonov in drugi. Jugoslovanska delegacija bo prispela jutri predpoldne v Kijev.

Pred odhodom iz Moskve je maršal Tito povabil predsednika Vrhovnega sovjeta ZSSR Vorošilova, naj obišče Jugoslavijo. Vorošilov je vabilo sprejel in je obljubil, da bo v kratkem obiskal Jugoslavijo. Dan obiska še ni določen.

Tiskovna konferenca Koče Popovića

Pred odhodom iz Moskve je Koča Popović odgovoril na vrsto vprašanj novinarjev in je ugotovil, da je glavni rezultat razgovorov v Moskvi približanje medsebojnih pogledov in povečanje medsebojnega zaupanja in razumevanja. Popović je poudaril, da je jugoslovanska delegacija zelo zadovoljna z rezultati obiska. Zbližanje med obema partijama je Koča Popović ocenil kot prispevek k sodelovanju vseh delavskih in naprednih gibanj in krepitve miru v svetu.

Na vprašanje, kakšne korake misli jugoslovanska vlada sprejeti za okrepitev miru in kakšne so zveze glede napovedanega obiska Naserja in Nehruja v Jugoslaviji in Tita na Krfu, je Popović odgovoril, da je namen jugoslovanske vlade nadaljevati dosedanjo politiko in da so vsi ti obiski in sestanki sestavni del te politike.

Na vprašanje, ali se lahko pričakuje konkreten korak Jugoslavije za sprejem Kitajske v OZN, je Popović odgovoril, da je popolnoma razumljivo, da bo Jugoslavija razvila potrebno pobudo in sprejemala odgovarjajoče ukrepe, da se ta pravičen in koristen cilj doseže.

V odgovoru na vprašanje, ali včerajšnji govor maršala Tita o nemškem vprašanju pomeni, da se Tito zavzema za rešitev nemškega vprašanja s splošnimi volitvami, je Popović odgovoril, da če bi Tito tako rešitev predpostavljal, bi bil to rekel. Tito pa je postavil težišče svoje izjave na potrebo vzpostavitve stikov med obema nemškima državama. Če bi se med temi stiki obe državi sporazumeli in bi ostale zainteresirane države s tem soglašale da so splošne nemške volitve najboljša pot, ne bomo mi imeli ničesar proti.

Na koncu je Popović izjavil, da je jugoslovanska vlada mnenja, da bo obisk maršala Tita v Romuniji prispeval k nadaljnji normalizaciji in izboljšanju odnosov med Romunijo in Jugoslavijo.

Nehru bo obiskal predsednika Eisenhowerja

NEW DELHI, 20. — Iz uradnih krogov se je zvedelo, da bo ministrski predsednik Nehru šel v ZDA na obisk k Eisenhowerju, kot je bilo predvideno, in sicer julija meseca po zasedanju ministrskih predsednikov Commonwealtha v Londonu.

Ciprčani se ne pogajajo dokler je Makarios izgnan

NIKOZIJA, 20. — V imenu županov ter občinskih svetovalcev vseh večjih ciprskih krajev je župan Nikozije Temistokles Dervis objavil danes izjavo, v kateri zatrjuje, da se podpisniki te izjave ne bodo nikoli udeležili nobenega pogajanja o bodočnosti Cipra, dokler bo trajalo izgnanstvo nadškofa Makariosa. Izjava pravi nadalje, da se bo na otok povrnil red šele tedaj, ko bodo ciprski problemi pravično rešeni, ter navaja kot enega izmed glavnih vzrokov za sedanje ozračje nasilja na otoku angleško zavračanje pravice samoodločbe za Ciprčane.

Angleška vlada se baje pripravlja, da bi z izjavo v poslanski zbornici sporočila, da je postavila rok (verjetno deset let), v katerem bi se morali Ciprčani odločiti o svoji usodi. To naj bi bil tisti «preobrat» k novi fazi pogajanj o ciprskem vprašanju, ki ga najavljajo že več dni. Kot piše «Times», sta bili grška in turška vlada že obveščeni o tej odločitvi. Nekoliko zaskrbljenosti baje obstaja zaradi Turčije, ker ta je bila vedno nasprotna vsaki rešitvi v tem smislu.

Britanski veleposlanik v Atenah Charles Peake je danes protestiral pri zunanjem ministru Evangelosu Averofu, ker sta pretekli ponedeljek dva grška lovca ustavila neko britansko linijsko letalo.

Zopet ima Von Mannstein besedo v Zah. Nemčiji

BONN, 20. — Bivši nemški feldmaršal Von Mannstein in še druge vojaške osebnosti bivše Wehrmacht so se izrazile za splošno obvezno vojaško službo v Nemčiji, ko jih je obrambna komisija Bundestaga vprašala, kako naj Nemčija prispeva k obrambi Zahoda.

Maršal Von Mannstein je bil eden izmed vodilnih poveljnikov v drugi svetovni vojni. Potem ko je bil poveljnik XI. nemške armade na Krimu, ga je Hitler razrešil vseh služb, ker je bil obtožen, da nasprotuje SS. Leta 1947 so ga Britanci aretirali ter ga obsodili na 8 let ječe kot vojnega zločinca, toda že 6 mesecev zatem so te obtožbe umaknili in ga izpustili na svobodo.

Kot je znano, je nemška socialdemokratska opozicija nasprotna obvezni vojaški službi.

Pineau zopet poudarja potrebo sodelovanja med Vzhodom in Zahodom

Uradno poročilo o razgovorih v Washingtonu kaže, da razna nesoglasja niso bila uglajena - Eisenhowerjevo zanimanje za položaj v Alžiru

WASHINGTON, 20. — Francoski zunanji minister Pineau in ameriški državni tajnik Dulles sta imela danes zadnji razgovor. Ob 11 sta razgovor prekinila, zato da je Pineau odšel v vojaško bolnišnico, kjer ga je sprejel predsednik Eisenhower. Spremljali so ga Dulles, francoski veleposlanik v ZDA in načelnik tiskovnega urada v Beli hiši Hagerty. Z Eisenhowerejm se je razgovarjal približno petnajst minut.

Po razgovoru je Pineau izjavil, da je govoril z Eisenhowerjem o Alžiru. To vprašanje je načel sam Eisenhower in Pineau je novinarjem izjavil: «Predsednik je pokazal veliko zanimanje za moje odgovore na njegova vprašanja. Prepričan sem, da pričakuje, prav tako kakor jaz, naglo rešitev alžirskega vprašanja».

Po razgovoru z Eisenhowerjem sta Dulles in Pineau nadaljevala in zaključila svoje razgovore v državnem departmaju.

Uradno poročilo pravi, da so med razgovori prišli do izraza prisrčni odnosi med obema državama, in dodaja, da je Pineau podrobno poročal Dullesu o svojem obisku v Moskvi. S tem v zvezi je Pineau omenil nekatere strani trgovinskih odnosov med Vzhodom in Zahodom.

Dalje pravi poročilo, da sta Dulles in Pineau izmenjala misli o pismih, ki jih je Bulganin poslal obema vladama, in o izjavi sovjetske vlade od 14. maja v zvezi s sovjetskimi oboroženimi silami. Oba sta izrekla zadovoljstvo, da so s tem v zvezi v teku posvetovanja v okviru sveta NATO.

Poročilo nadaljuje: «Francoski zunanji minister in ameriški državni tajnik sta poudarila potrebo sporazuma v okviru OZN o razorožitvenem programu. Sporazumno sta ugotovila, da bi samo program, ki bi odpravil atomsko nevarnost, lahko dal narodom resnično varnost.»

«Ugotovila sta tudi, da mora izvedba bistvenega zniževanja oboroženih sil spremljati hkrati rešitev glavnih vprašanj, zlasti vprašanje združitve Nemčije.»

«Oba državnika, nadaljuje poročilo, sta ponovno poudarila potrebo okrepitve NATO in ugotovila važnost posvetovanj in izboljšanja atlantskega sodelovanja na nevojaških področjih.»

Francoski zunanji minister je poročal o sklepih glede ustanovitve euratoma in evropskega tržišča ter o sporazumu z Zahodno Nemčijo o Posarju. Obrazložil je tudi položaj v Alžiru ter je izrekel «voljo francoske vlade, da pride do liberalne in pravične rešitve». Državni tajnik je izrekel upanje ameriške vlade na uspeh take rešitve.

Poročilo dodaja, sta sta Dulles in Pineau proučila tudi položaj na Srednjem vzhodu, poudarila voljo, da se v okviru OZN še dalje išče mirna rešitev vseh vprašanj na tem področju, ter sta izrazila «zanimanje, s katerim obe državi želita prispevati h gospodarski blaginji razvijajočih se področij v svetu».

Pineau je danes govoril v novinarskem klubu. Izjavil je, da namerava Francija ohraniti svoja prijateljstva in zavezništva, ter je poudaril, da spričo «zelo važnega razvoja v Sovjetski zvezi in njenih satelitskih državah ne sme Zahod odkloniti gospodarskega in kulturnega zbližanja, ki ga želijo Sovjeti».

«Očitno je, je dejal Pineau, da je z izbiro take politike potrebna politika sodelovanja med narodi in pomoč manj razvitim deželam, ki je v veliki meri odvisna od vprašanj varnosti in ki vsebuje iskanje bolj primernih načinov za zagotovitev svetovne blaginje.»

Pineau je dejal dalje, da je politika, ki ima namen preprečiti, da bi se vzpostavila «železna zavesa» med obema deloma sveta, bolj zaželena kakor «mednarodni imobilizem, katerega edini mogoč rezultat je, da v svetu ostane nezaupanje, vznemirjenost in revščina».

V začetku svojega govora je Pineau obrazložil dva glavna temelja francoske politike: 1. Francija namerava ostati zvesta svojim zavezništvom in prijateljstvom ter svojemu sistemu kolektivne varnosti, kar jasno pomeni voljo do sodelovanja pri vseh načrtih z ameriškimi prijatelji, do ohranitve atlantskega zavezništva in njega razvoja na nova področja. 2. Vzpostavitev stikov z državami Vzhoda, «ki so se do sedaj prostovoljno izolirale od ostalega sveta, ki pa se že nekaj mesecev trudijo da odpravijo to, kar se imenuje železna zavesa».

Pineau je poudaril, da ni nobenega protislovja med tema dvema idejama, če prevlada prepričanje, «da se mednarodna sporna vprašanja ne morejo rešiti z vojno». «Ko se to prizna, je treba organizirati koeksistenco in jo napraviti kolikor mogoče koristno za narode sveta.»

Vodstvo ACLI za odprtje na levo Danes začetek zasedanja CK KPI

Vodstvo PSI odobrilo vsebino Nennijevega članka o poročilu Hruščeva - Kongres KPI bo verjetno novembra - Socialdemokrati Genove in Palerma kršijo direktive svojega vodstva za sestavo občinskih odborov

(Od našega dopisnika)

RIM, 20. — Kot je bilo napovedano, se je danes sestalo vodstvo PSI. O sestanku niso izdali nobenega uradnega poročila. Kljub temu pa se je zvedelo, da je Nenni poročal o vsebini svojega članka, ki obravnava sedanje stanje v delavskem gibanju in ki bo objavljen v reviji «Mondo operaio». Vodstvo PSI je Nennijevo poročilo odobrilo.

Danes se je sestalo tudi vodstvo KPI, o katerem prav tako ni posebnega poročila. Govori se pa, da je bila razprava izredno živahna. Sploh se opaža zelo živahno pravljanje o Togliattijevih izjavah zlasti na bazi. O dnevu prihodnjega kongresa KPI se govori, da je odložen od oktobra na prve dni novembra, da bi na ta način imelo vse članstvo več časa za čim širše in globlje razpravljanje za pripravo kongresa. Govori se tudi o dveh tendencah, ki sta se pokazali na današnjem sestanku in ki bosta verjetno prišli do izraza tudi na jutrišnjem zasedanju centralnega komiteja. Pristaši ene tendence naj bi odobravali poročilo Hruščeva, toda s pridržkom glede obsodbe Stalina. Pristaši druge tendence pa naj bi bili zagovorniki pridržkov glede Hruščeva. Po obvestilih, ki jih objavlja agencija SPE, so na seji vodstva KPI razpravljali tudi o posebnem organizmu, ki naj bi služil za povezavo med zahodnimi komunističnimi partijami in pravi, da bodo povabili tudi Zvezo komunistov Jugoslavije k sodelovanju. Vest o tem pa nima trdne podlage in zdi se, da gre le za govorice.

Najvažnejša vest današnjega dneva pa je vsekakor rezultat zasedanja glavnega odbora pomembne organizacije katoliških delavcev ACLI. Iz sklepne resolucije zasedanja je razvidno, da se je vodstvo ACLI izreklo za odprtje na levo in s tem proti sedanjemu tajništvu in sedanjim demokristjanskim voditeljem.

V resoluciji vodstva ACLI se poudarja potreba po razširitvi demokratične baze z izvajanjem politike demokratičnega in socialnega razvoja. ACLI naj naveže čim širše stike s sindikalnimi organizacijami na podlagi demokratičnih sindikalnih načel. Neka agencija, ki izraža mnenje demokristjanske levice, trdi, da gre sklep glavnega odbora ACLI preko vprašanja, ki zadeva direktivo za sestavo občinskih odborov. Gre za mnogo širšo politiko, s katero bi bilo mogoče konkretizirati tiste obveze, ki so bile prevzete za uresničenje Vanonijevega načrta. In prav tu bi bila stična točka s CGIL. Upoštevati moramo namreč dejstvo, da se je Di Vittorio izrekel za sodelovanje s katoliškimi delavci glede Vanonijevega načrta, tako da bo prav ta načrt tista platforma skupne akcije, ki bo ublažila sindikalno razdvojenost italijanskega delavstva. Zato se upravičeno meni, da je ACLI za svoj današnji sklep izbrala ugoden trenutek.

Pri tem je bilo nujno, da je vodstvo katoliških delavcev prišlo v nasprotje s tajništvom krščanske demokracije in z njenimi direktivami. Saj je odvisnost demokristjanske sindikalne organizacije CISL od demokristjanskega v o d s t v a glavna ovira za dosego sindikalne enotnosti. Zato bo o tem razpravljal prav gotovo prihodnji kongres krščanske demokracije, ki bo moral razčistiti v prvi vrsti ta notranji spor. Po drugi strani pa se stvari ugodno razvijajo glede čim več neodvisnosti CGIL od vodstva KPI in PSI. Ni dvoma, da bo tudi tretja sindikalna organizacija, UIL, morala po isti poti, na kar kaže tudi politika socialdemokratske levice, ki prav gotovo ne bo ovirala skupnih akcij vseh treh sindikalnih organizacij.

Medtem pa prihajajo iz Palerma in iz Genove vesti, da se tamkajšnje krajevne socialdemokratske organizacije ne držijo navodil svojega vodstva za sestavo občinskih odborov. V obeh mestih so se namreč socialdemokrati sporazumeli z monarhisti za sestavo odborov. Zvedelo se je, da bo socialdemokratska levica zahtevala sklicanje izrednega kongresa, na katerem bodo o teh dveh primerih razpravljali.

V poslanski zbornici so nadaljevali z razpravo o proračunu obrambnega ministra. Komunistični poslanec Boldrini je zagovarjal zmanjšanje stroškov in dodal, da ta vprašanja proučujejo v mnogih državah, le v Italiji se o tem ne govori. Socialist Stucchi pa je pokazal na veliko nesorazmerje med ogromnimi stroški za vojsko in tragičnim gospodarskim in socialnim stanjem v državi.

Neodvisni poslanec Viola (bivši demokristjan) je omenil zboljšanje jugoslovansko-sovjetskih odnosov in zahteval, da bi ZDA bolj konkretno vojaško podprle Italijo, ki naj bi se morala po njegovem mnenju najbrž pripravljati za obrambo meje na «gotski liniji», ker da je obramba na vzhodnih mejah nemogoča. Iz istega razloga je končno prešel na zahtevo, naj bi se vsa vojaška industrija preselila na jug države. Komunist Candelli se je pritožil zaradi diskriminacij, ki se dogajajo v nekaterih vojaških tovarnah proti predstavnikom sindikalnih organizacij. Še prej pa je govoril monarhist Cuticca, ki je dejal, da je Italija «najbolj razorožena država v Evropi»; zato je zahteval čimvečjo oborožitev. Demokristjan Priore je prav tako menil, da stroški za vojsko niso zadostni.

A. P.

Ben Gurion izključuje vsak izraelski napad

KAIRO, 20. — Danes so se ministrskemu predsedniku Naserju poklonile reprezentance sedmih arabskih vojska. Na častni tribuni kjer je bila vojaška parada, so bili tudi šefi delegacij, ki so bile povabljene na slovesnost ob evakuaciji zadnjih angleških čet iz Egipta.

Predstavnik sovjetskega veleposlaništva v Kairu je sporočil, da mu ni nič znanega v zvezi z vestmi, ki so se razširile v teh dneh, da je namreč sovjetski zunanji minister Šepilov ponudil Egiptu finansiranje jezu pri Assuanu.

Izraelski parlament je odobril s 64 glasovi proti 24 (6 vzdržanih) vladno spremembo, ki jo je predložil ministrski predsednik Ben Gurion. V odgovor poslancem, ki so govorili v debati o odstopu dosedanjega zunanjega ministra Moshe Sharetta, je včeraj zvečer Ben Gurion izjavil: «Zaradi hudega položaja, v katerem se nahajamo, je potrebno, da se ustvari tesno sodelovanje med obrambnim in zunanjim ministrom.» Če pa je položaj hud, je dostavil Ben Gurion, ni treba počenjati blaznosti, da bi napadali arabske države s preventivno vojno, kot to zahteva opozicija. Ben Gurion je poudaril, da se bo Izrael branil proti vsakemu napadu, ne bo pa sam napadal.

Za povišanje števila nestalnih članov VS

NEW YORK, 20. — Delegat Ekvadorja v OZN Jose Vincente Trujillo je danes časnikarjem izjavil, da pet stalnih članov Varnostnega sveta OZN soglaša o tem, da bi se število nestalnih članov povečalo od 6 na 8. Trujillo je v imenu latinsko-ameriške skupine prosil generalnega tajnika Hammarskjoelda, naj vpiše v dnevni red prihodnjega zasedanja glavne skupščine OZN predloge o spremembah listine OZN. Ti predlogi se tičejo razširitve Varnostnega sveta, ekonomsko-socialnega sveta, mednarodnega sodišča ter komisije za mednarodno pravo.

ANKARA, 20. — Ministrski predsednik Adnan Menderes je poveril notranjemu ministru Ethemu Menderesu ad interim še zunanje ministrstvo. V političnih krogih v Ankari zatrjujejo, da demisija Keprululuja ni v nobeni zvezi s ciprskim vprašanjem, temveč je le posledica notranjega nesoglasja v demokratični stranki.

Izjava KP Francije o poročilu Hruščeva

PARIZ, 20. — Humanité, glasilo KPF, objavlja danes izjavo v zvezi s poročilom Hruščeva. To poročilo o Stalinovih napakah «je zbudilo med člani francoske KP upravičeno vznemirjenje. Francoski komunisti s komunisti vseh dežel obsojajo svojevoljna dejanja, nasprotna marksizmu-leninizmu ki se očitajo Stalinu». Izjava se nato s pohvalnimi besedami izraža o voditeljih sovjetske KP, nato pa obžaluje, da je bil zaradi načina, kakor je bilo poročilo Hruščeva objavljeno, buržujski tisk prej obveščen o nekaterih dejstvih, za katera francoski komunisti niso vedeli. «Tak položaj ni ugoden za normalno diskusijo o teh problemih v partiji in nasprotno, še celo olajšuje špekulacije in manevre neprijateljev komunizma.» pravi izjava in nato nadaljuje:

«Dosedanja objasnila o Stalinovih napakah, o njihovem izvoru in pogojih, pod katerimi je do teh napak prišlo niso zadovoljiva. Poglobljena marksistična analiza je neobhodno potrebna, da se ugotovijo celotne okoliščine, v katerih se je mogla izvajati Stalinova osebna oblast. Napačno je bilo, peti Stalinu, dokler je bil še živ, čitirambe hvale in mu pripisovati izključne zasluge za uspehe v Sovjetski zvezi. S tem se je razvil kult osebnosti in to je imelo slab vpliv v mednarodnem delavskem gibanju. Danes pa ni prav, pripisovati samo Stalinu vse, kar je bilo negativnega v delovanju KP Sovjetske zveze.»

Potem izjava poudarja pozitivno vlogo Stalina v dobi revolucije, v borbi proti tujim intervencijam in kontrarevoluciji in še naprej. Pridobil si je zaslužen prestiž, ki ga je potem spremenil v kult lastne osebe. Izjava potem navaja pogoje, pod katerimi je bil razvoj tega kulta še olajšan. Po vsem tem je tudi laže razumeti, v kakih težavah se je nahajala SZ, s čimer pa seveda ni treba opravičevati Stalinovih dejanj, ki jih potem izjava na kratko našteva. Nato se pohvalno izraža o XX. kongresu KP SZ ter se zaključuje:

«Da bi v pripravah za XIV. kongres francoske KP vsi člani lahko diskutirali o vprašanjih, ki jih je načel tovariš Hruščev v svojem poročilu, je politbiro zaprosil Centralni komite KP SZ za tekst tega poročila, za katerega so zvedeli pripadniki nekaterih komunističnih in delavskih strank. Zvesta načelom marksizma-leninizma, zavedajoč se odlične vloge sovjetskega ljudstva, pionirja socializma, ter v tesni solidarnosti s KP SZ bo KP Francije znala postaviti v borbo vse svoje sile, da bo iz akcijske enotnosti delavskega razreda naredila živo stvarnost na nadaljnji poti k novi ljudski fronti, k socialistični Franciji».

Šele sredi drugega tedna Eisenhower iz bolnišnice

WASHINGTON, 20. — Vprašanje ali bo Eisenhower kandidiral ali ne, je postalo še bolj napeto, ko je zdravniško poročilo od včeraj zvečer objavilo, da predsednik ne bo mogel zapustiti bolnice pred sredo prihodnjega tedna, medtem ko se je doslej računalo, da se bo lahko vrnil domov že prihodnjo nedeljo. Sicer pa zdravniška sporočila stalno javljajo, da se stanje predsednika vidno boljša. Danes dopoldne je Eisenhower sprejel tudi francoskega zunanjega ministra Pineauja na kratek obisk.

Upravne reforme v Alžiru

PARIZ, 20. — Ministrski svet je na današnji seji odobril dekret, ki določa reformo centralne uprave v Alžiru. Med drugim določa dekret, da bo Alžir odslej razdeljen na dvanajst departmajev namesto na štiri. Za sedaj bo ostal nespremenjen statut, ki ureja alžirsko Saharo kot «Južno ozemlje».

Dekret določa tudi upravne reforme glede tako imenovanih «mešanih ozemelj» in glede funkcij krajevnih dostojanstvenikov (kaidov) ter tež za tem, da domače prebivalstvo dobi več besede glede krajevnih zadev.

Medtem pa je 3000 francoskih vojakov začelo v Alžiru ob podpori mornarice in letalstva obsežne operacije proti alžirski osvobodilni vojski v bližini pristanišča Orano.

Iz New Yorka pa javljajo, da je bila seja Varnostnega sveta, na kateri bodo razpravljali o Alžiru, odložena na prihodnji torek na zahtevo Sovjetske zveze.

V Rimu je predstavnik alžirskega nacionalističnega gibanja Buhafa objavil poziv predsednika tega gibanja Mesalija Hadja, ki je 17 let v izgnanstvu v Franciji.

Poziv pravi, da je alžirsko ljudstvo strnjeno za odpornim gibanjem proti kolonialnim napadalcem, in poudarja, da se v sedanjih okoliščinah rešitev ne da doseči brez mednarodne pomoči.

Izjava pravi dalje, da bi v neodvisnem Alžiru francoska manjšina bila enakopravna z večino, in da mora o bodoči ureditvi Alžira odločati alžirsko ljudstvo pod mednarodnim nadzorstvom. Vsekakor pa ne bo mogel biti Alžir ločen od Tunizije in Maroka in tudi ne bo mogel živeti ločen od zunanjega sveta.

STRAŠNA LETALSKA NESREČA BLIZU NEW YORKA

Letalo s 74 potniki v plamenih padlo v morje

NEW YORK, 20. — Letalo «Superconstellation» družbe «Linea aeropostal Venezolana» je danes ob 1.45 (6.45 po srednjeevropskem času) strmoglavilo v morje 32 milj vzhodno od Asbury Parka (New Jersey) ali okrog 40 milj južno od New Yorka.

Na letalu je bilo 74 oseb, 64 potnikov in 10 članov posadke. Letalo se je dvignilo ob 23.18 z mednarodnega letališča Idlewil in je bilo namenjeno v Caracas (Venezuela). Približno uro po odletu je venezuelski pilot Luis F. Plata po radiu sporočil, da je motor pokvarjen in da se bo vrnil nazaj. Kmalu zatem, ko se je letalo bližalo obrežju, je pilot sporočil, da odmetava rezerve goriva, da bi zmanjšal tovor. Takoj za tem sporočilom je sledilo še tretje, zelo lakonično: «Bencin se je vnel». Pilot nekega letala obalnih straž, ki se je nahajalo v bližini mesta katastrofe, je sporočil, da je videl, kako je goreče letalo strmoglavilo v morje.

Ko je ameriška služba obalnih straž sprejela prvo sporočilo venezuelskega pilota, je z letališča Floyd Benett Field pri Brooklynu takoj poslala proti letalu v nevarnosti svoje letalo. Ko pa se je izvedelo, da je venezuelsko letalo padlo v morje, so se vsa letala obalnih straž dvignila, da bi kako nudila pomoč žrtvam. Na mesto nesreče so takoj odpluli vsi razpoložljivi čolni, vendar pa je bila vsaka pomoč zaman. Takoj je bilo namreč jasno, da se nobena od oseb, ki so bile v letalu, ni rešila. «Oljni madež in razbitine» «nobenega znaka življenja»: to so bila prva sporočila letal, ki so prišla z mesta, kjer je letalo padlo v morje.

Pilot, ki je videl letalo še pred padcem, je opazil, da je bil eden izmed obeh motorjev na levi strani blokiran. Vse naenkrat so plameni udarili iz enega od desnih motorjev. Tudi bencin, ki ga je pilot venezuelskega letala odmetaval, se je užgal in takoj nato se je vnelo vse letalo ter nato padlo v morje. Po pripovedovanju pilota letala obalnih straž je venezuelsko letalo gorelo še kakih 10 minut na morski gladini, nakar je požar ugasnil. Osebe, ki so bile v letalu, niso imele nikake možnosti, da bi se rešile, je izjavil pilot, ki je potem vodil na mesto nesreče čolne in razne ladje.

Morje je tam, kjer se je letalo pogreznilo, 40 metrov globoko. Vreme je lepo, morje je mirno, tako da je možno iskati trupla nesrečnih potnikov. Na mesto nesreče je najprej prišla ladja za transport čet ki pripada ameriški mornarici in ki je opolnoči odplula iz New Yorka proti Bremerhavnu. Ta ladja je pobrala precej trupel. Med 64 potniki je bilo 42 Venezuelcev, 1 Francoz, 2 Španca, 1 Švicar, 18 Američanov. Od 10 članov posadke sta bila 2 Američana, 6 Venezuelcev, 1 Francoz, in 1 Italijan. Neki predstavnik Venezuele v New Yorku je sporočil, da je bilo med ponesrečenci 22 študentov in študentk, otrok bogatih venezuelskih družin, ki so študirali v privatnih šolah v ZDA in so se zdaj vračali v domovino na počitnice.

TRŽAŠKI DNEVNIK

VREME VČERAJ
Najvišja temperatura 26,1, najnižja 17,4, ob 17. uri 24,6, zračni tlak 1010,8 pada, veter 10 km na uro jugozahodnik, vlaga 55 odst., nebo pooblačeno, morje lahno razgibano, temperat. morja 19,2.

Danes, ČETRTEK 21. junija
Alojzij, sp., Miloš
Sonce vzide ob 4.15 in zatone ob 19.58. Dolžina dneva 15.43. Luna vzide ob 18.32 in zatone ob 2.46.
Jutri, PETEK 22. junija
Ahacij, muč., Gostimir

S SINOČNJE TISKOVNE KONFERENCE VELESEJEMSKE UPRAVE

Na letošnjem tržaškem velesejmu bo zastopanih skupno 23 tujih držav

Vseh razstavljavcev je okrog 1.150 - Razstavni prostor obsega 30.000 kv.m površine - 9 držav nastopa s kolektivnimi razstavami

Na sinočnji tiskovni konferenci, ki je bila na terasi Palače narodov, je predsednik tržaškega velesejma ing. Ernesto Sospisio podčrtal, da je velesejemski prostor že dalj časa premajhen, zaradi česar uprava velesejma ni mogla ugoditi vsem zahtevam razstavljavcev. Predsednik je nadalje ugotovil, da je skoraj nemogoče razširiti velesejem, zaradi česar so bili prisiljeni postopno povečevati razpoložljivi velesejemski prostor in mislili na gradnjo nove dvonadstropne palače, ki naj bi zrasla na prostoru dosedanjega paviljona, kjer so bile lesne razstave. Ti načrti so do sedaj samo delno uspeli in je velesejem pridobil 4000 kvadratnih metrov zemljišča, katerega je podarila tržaška občina in ki je izven normalnega velesejemskega prostora. Istočasno so tudi postavili platneni paviljon med paviljon F in paviljon CRDA, kjer bo nameščena razstava avtomobilov. Uredili so tudi prvo nadstropje Palače narodov, kjer so dobili dvakrat večji prostor.

Osnovne značilnosti velesejma so ostale tudi letos bistveno nespremenjene. Na letošnjem 8. tržaškem mednarodnem velesejmu bo prisotnih 23 držav. Srednjo Evropo bodo zastopale Avstrija, ČSR, Zapadna Nemčija, Švica in Madžarska; Zapadno Evropo: Francija, Belgija, Anglija, Holandska, Portugalska in Španija; Severno Evropo: Danska; Vzhodno Evropo: Vzhodna Nemčija, Romunija in Jugoslavija; Levant: Sirija, Libanon in Jordan; Ameriko: ZDA, Kanada in Kuba; Azijo: Japonska.

S kolektivnimi tujimi razstavami bodo na letošnjem tržaškem velesejmu prvič udeležene ZDA. Ostalih osem kolektivnih razstav pa predstavlja neposreden odraz tržaškega gospodarskega življenja. To so kolektivne razstave tradicionalnega tržaškega zaledja: Avstrije, Madžarske, Zapadne Nemčije, Jugoslavije in Romunije in kolektivne razstave arabskega sveta: Sirije, Libanona in Jordana. Zaledne države, ki bodo zastopane na velesejmu, so v letu 1955 prispevale 90 odstotkov celotnega tržaškega železniškega prometa. Po drugi plati pa so omenjene arabske države prispevale okrog 30 odstotkov celotnega pristaniškega pomorskega prometa. Poleg teh razstav, ki so za tržaško gospodarstvo bistvene važnosti, so tudi pomembne razstave velikih italijanskih industrijskih podjetij, ki so prišla na tržaški velesejem zaradi tega, ker je Trst pomembna posredna točka med Srednjo Evropo in Sredozemljem, kot tudi zaradi pomembnih nakupov v okviru tržaškega trga samega. Predsednik je v tej zvezi izrazil zahvalo številnim tržaškim tvrdkam, ki so tudi letos mnogo doprinesle k ureditvi velesejma.

Ob zaključku tiskovne konference je predstavnik tiskovnega urada velesejma prikazal nekatere zanimive statistične podatke, ki se nanašajo na letošnjo udeležbo na tržaškem velesejmu. Vseh razstavljavcev bo na velesejmu okrog 1150, kar je nekaj manj kot jih je bilo leta 1955, ker je uprava velesejma izbrala predvsem večja in pomembnejša italijanska ter tuja podjetja, ki seveda hočejo imeti obsežnejši razstavni prostor. Razstavni prostor je letos dosegel 30.000 kv. metrov in je za 5000 kv. metrov večji kot lansko leto. Na velesejmu je zastopanih 23 tujih držav, med katerimi je 9 držav, ki so udeležene s kolektivnimi razstavami.

Sklenitev sporazuma za Javna skladišča

Po 12 urah razpravljanj med predstavniki ravnateljstva Javnih skladišč in sindikatov so sinoči opolnoči končno sklenili sporazum, s katerim se je rešil nastali spor. Sporazum predstavlja seveda kompromis, toda je precej ugoden, ker je v glavnem upošteval zahteve uslužbencev. Sporazum določa povečanje periodičnih poviškov za delavce od 3 na 4 odstotkov do največ 50 odstotkov mezde. Nadalje se bodo zvišale doklade za delavce in uradnike za 35 odstotkov; delavci, ki delajo v delavnicah, pa dobe še 4 lire posebne doklade na uro. V primeru bolezni dobe delavci dopolnilo, tako da dobe 100-odstotne prejemke, v primeru nezgode pa se jim za 100 odst. zvišajo doklade. Dosežen je bil tudi ugoden kompromis za dopuste. Božična nagrada za delavce se zviša od 25 na 26 dni mezde. Bilančna nagrada za leto 1955-56 se zviša za delavce in uradnike na 80 odstotkov mesečne plače. Sporazumeli so se tudi glede pomožnih delavcev v pomoč delavcem, ki upravljajo žerjave. Končno bodo izplačali delavcem, ki imajo 30 let službe, nagrado za zvestobo v višini 13 dnevnih mezd, uradnikom pa pol mesečne plače. Za vse te izboljšave bodo Javna skladišča potrošila 80 milijonov lir na leto. Danes bo v Ul. Duca D'Aosta ob 17.30 skupščina delavcev, ob 19.30 pa skupščina uradnikov. Na obeh skupščinah bodo sindikalni predstavniki seznanili udeležence s sporazumom in potekom pogajanj.

○ Jutri bo odplula iz Trsta na otvoritveno vožnjo na progi proti Belgijskemu Kongu 6400-tonska motorna ladja «Rosandra», katero so pred nekaj dnevi izročili v tržiški ladjedelnici CRDA Tržaškemu Lloydu.

Danes obletnica prvih žrtev Rižarne

Na današnji dan pred 12. leti so v zloglasni Rižarni pri Sv. Soboti nacistični zločinci upepelili prvih 44 žrtev, ki so padle v roke neusmiljenim krvolokom. Krematorij v Rižarni je od tega dne dalje neprestano požiral nova trupla antifašističnih borcev, ki so darovali svoja življenja za svobodo in boljšo bodočnost zasužnjenega ljudstva, in katerih število gre v tisoče.

Na dvorišču Rižarne je postavljen skromen spomenik vsem žrtvam, ki so jih nacifašistični krvoloki mučili in kasneje sežigali v pečeh krematorija. V nedeljo 24. t. m. bo pokrajinski odbor Zveze italijanskih partizanov počastil spomin žrtev v Rižarni s svečanostjo ob tem spomeniku, kjer bodo govorniki prikazali veličino antifašistične borbe in pomen njenih žrtev. Partizani, politični preganjanci in antifašisti ter demokrati sploh bodo odšli v Rižarno v povorki, ki se bo začela na Trgu Sv. Jakoba.

LETOS BO ZGRAJENIH LE 469 LJUDSKIH STANOVANJ

S primernimi ukrepi naj se reši pereče vprašanje stanovanjskih izgonov

Kljub milijardam lir za gradnjo stanovanj je število ljudskih hiš premajhno, da bi zadostilo vsaj najnujnejšim potrebam

Zavod za ljudske hiše (IACP) nam je poslal posebno poročilo z obrazcem, v katerem je navedeno trenutno stanje zidanja ljudskih stanovanj in število stanovanj v načrtu za prihodnja leta. Z denarnimi sredstvi drugega šestmesečja 1954. leta in s posebnim državnim nakazilom 1 milijarde 600.000.000 lir so, oziroma bodo na osnovi teh podatkov letos sezidali skupno 469 novih ljudskih stanovanj, in sicer: 3. aprila so končali zidati 105 stanovanj v Ulici Baiamonti, 26. aprila so končali zidati prvi del 82 stanovanj v Rocolu, za prihodnji avgust pa predvidevajo, da bodo dokončali še drugi del; za isti mesec predvidevajo, da bodo končali zidati 73 stanovanj na Reški cesti, septembra pa bodo končali zidati 67 stanovanj tretjega dela novega stanovanjskega bloka v Rocolu, decembra pa še 91 stanovanj na Kolonkovcu. Hkrati pa bodo v tem mesecu končali zidati 51 ljudskih stanovanj v Miljah. Z omenjenimi sredstvi bodo sezidali še 72 stanovanj v Miljah.

S 500 milijoni lir letošnjega področnega proračuna so izdelali načrte za zidanje skupno 182 stanovanj na Kolonkovcu, s 300 milijoni lir letošnjega področnega proračuna so pripravili načrte za zidanje prvih 140 stanovanj v naselju San Sergio na področju industrijskega pristanišča, z 200 milijoni iz proračuna ministrstva za javna dela za 1954-55. leto bodo sezidali 49 stanovanj na Elizejskih poljanah in 17 v Ulici Buonarroti, s 100 milijoni iz proračuna ministrstva za javna dela za 1955-56. leto pa bodo sezidali 48 novih stanovanj v Miljah.

Kljub milijardnim vsotam pa ne moremo reči, da se v Trstu na področju ljudskih stanovanj mnogo zida. Iz gornjih podatkov je razvidno, da bo za letos na razpolago največ 469 novih ljudskih stanovanj na več kot 15.000 prošenj vloženih pri komisiji za dodeljevanje stanovanj. Za prihodnje leto pa se ne obeta nič boljšega. Razen 114 stanovanj, ki naj bi jih končali zidati marca prihodnjega leta, ni še gotovo, da bodo stanovanja, ki so v načrtu, v enem letu sezidana. Včasih traja skoraj več časa potrditev načrtov za zidanje stanovanj, kot pa njihova gradnja.

Hkrati pa ne smemo pozabiti, da je letos vladni komisar izdal odlok o stanovanjskih izgonih in da se je zaradi tega stanje na stanovanjskem področju ponovno poslabšalo. Po uradnih podatkih je bilo do preteklega aprila 303 družin izgnanih iz stanovanja. Do 15. prihodnjega meseca pa jih bodo izgnali še 262, t. j. skupno 565 družin. Samo to število je večje od števila vseh ljudskih stanovanj, ki so jih, oziroma ki jih bodo sezidali letos. To nam jasno dokazuje da se kljub zidanju novih ljudskih stanovanj stanovanjska stiska zaostruje.

Vprašanje stanovanjskih izgonov je tako pereče, da je prisililo občinsko upravo, da začne zidati zasilna stanovanja, ker nimajo več nobenega prostora, kamor naj bi naselili izgnane družine. Do sedaj jih je občinska uprava naseljevala v hotele. Sedaj pa v hotelih ni več prostora. Zato, kot smo že omenili, bo občina zidala zasilna stanovanja. V najkrajšem času bo začela zidati prvih 45 zasilnih stanovanj v Ulici Baiamonti. Glede na vedno večje število izgnanih družin je občina sklenila zidati še 128 zasilnih stanovanj pri Sv. Ivanu, za skupno vrednost 150 milijonov lir. Toda ponovno poudarjamo, da gre le za zasilna stanovanja, kjer naj bi vselili izgnane družine dokler ne najdejo ali pa jim ne dodelijo ustreznega stanovanja. Ta občinska stanovanja ne bodo v nobeni meri prispevala k dejanski omilitvi stanovanjske stiske, ampak bodo samo služila za začasno streho družinam, ki bi morale v nasprotnem primeru ostati pod milim nebom. Ta zasilna stanovanja bodo imela poleg male kuhinje in sanitarnih naprav še veliko sobo (60 kvadratnih metrov), ki jo bodo družine lahko po svoje razdelile in zasilno pregradile posamezne prostorčke, da ne bodo spali otroci skupno s starčki, zdravi z bolniki, ženske z moškimi in podobno.

V kolikor je iniciativa občine dobra, v toliko noče vladni komisar na noben način postaviti zaporo nad diskriminacijskimi izgoni, ki je bila v veljavi do začetka letošnjega leta. To so pred nedavnim zahtevali pri vladnem komisarju predstavniki odbora za pravico do stanovanja in sicer bivši župan Bartoli, podžupan Visintin in bivši odbornik Dulci. Vsi trije so skupno obiskali dr. Palamaro in mu razložili težak položaj izgnanih družin, ki jih nimajo več kam namestiti. Kljub vsem prošnjam, ni hotel vladni komisar ničesar ukreniti za zaporo neupravičenih sodnih izgonov in se je omejil le na to, da je «pohvalil» iniciativo občine za zidanje zasilnih stanovanj.

Pri tem pa moramo omeniti, da tudi zidanje omenjenih zasilnih stanovanj ne bo dalo strehe vsem izgnanim družinam do 15. julija. Zato se sedaj postavlja vprašanje: kam bodo zasilno vselili več tisoč družin, ki jih bodo najkasneje v prihodnjih dveh letih izgnali? Na to mora še posebno pomisliti vladni komisar, ki noče odstopiti praznih državnih stanovanj in nekaterih vojašnic, noče ukazati začasno zasedbo praznih zasebnih stanovanj in ki noče blokirati stanovanjskih izgonov.

ZAKLJUČNI GOVOR ODV. BERTONA PRED TRŽAŠKIM POROTNIM SODIŠČEM

KER JE DR. ALOJZ SOSIČ NEDOLŽEN zahteva obramba popolno oprostitev

Jutri proti večeru bo odv. Berton na kratko odgovoril tožilcu, potem pa se bodo porotniki umaknili v sejno dvorano in izrekli sodbo

Odvetnik Berton, ki je včeraj spregovoril v obrambo dr. Sosiča, ki ga obtožujejo dvojnega umora, ropa in kratenja svobode, zaradi česar je tožilec predvčerajšnjim zahteval 30 let zaporne kazni, ki bi se z aplikacijo raznih pomilostitvenih odlokov znižala na 12 let, je ob koncu svojega govora prišel do zaključka, da je treba ustrelitev finančnih agentov 3. maja 1945 na Videmski cesti uvrstiti med zakonite vojne akcije.

Ta trditev pa ni ugajala tožilcu, ki je hotel prikazati, da je šlo za navaden roparski napad krajevnih partizanov, ali kakor jih je on imenoval, «junakov zadnje ure». Svoje mnenje je hotel potrditi z izjavami znanega brivca Lepora, ki kljub temu, da je bil obremenilna priča, ni prinesel proti Sosiču nobenega elementa krivde in tudi Zoppolatove, ki naj bi izjavila, da je druga skupina jugoslovanskih vojakov, ki je po dogodku prišla v stanovanje, povpraševala, kaj se je pravzaprav zgodilo. Toda odgovor tožilcu je pač lahek: zelo verjetno je, da je ta skupina vedela za akcijo, a ni poznala vzrokov ustrelitve. Odtod tudi vprašanje Zoppolatovi, še posebno, ker je obstajal ukaz, da se brez vzrokov ne sme streljati.

Sicer bo tožilcu še odgovoril odv. Berton v petek popoldne ob 17. uri, ko se bo razprava nadaljevala in tudi do večera zaključila.

Ob začetku svojega včerajšnjega govora je odv. Berton v uvodu pojasnil, da se bo moral s svojo obrambo Sosiča vzpeti po strmini številnih pričevanj, vendar je izrazil prepričanje, da bo na vrhu vendarle našel sonce. Sicer, je dodal, bi lahko že na podlagi tožilčevega govora zahteval popolno oprostitev obtoženca.

Kako pa je pravzaprav prišlo do ustrelitve agentov? Predvsem je obstajala prijava prostostrelcev in dejstvo, da je nekdo v tisti ulici streljal. V svrho uničenja teh sovražnih gnezd je bil izdan ukaz poveljnika II. bataljona IX. korpusa, da morajo oddelki razoroževati oborožene osebe in proti njim, v primeru odpora in poskusa bega, tudi streljati.

«Ta ukaz bo trd in neizprosen, toda taki so bili vojni zakoni v vseh državah,» je dodal odvetnik, ki je izključil, da bi šlo za maščevanje, temveč za tipično vojno akcijo. In to je bilo tudi zakonito.

Državni tožilec je sicer dvomil, da bi padli na Videmski cesti razni streli. Toda imamo priče, ki so to potrdile in tudi če to ne bi odgovarjalo resnici, obstaja dejstvo, da se je tedaj o tem govorilo in v takem smislu je bilo obveščeno jugoslovansko poveljstvo, ki je ukrenilo vse potrebno za uničenje prostostrelcev.

Potrebno je tudi izbrisati besede tožilca, da se je tedaj ubijalo samo iz roparskih namenov. Slišali smo priče, ki so pojasnile tedanji položaj in obrazložile besede in razgovor agentov z oboroženimi osebami. Besedam «Odgovarjali boste poveljstvu» je sledil odgovor «ne grem na poveljstvo» in «smo nedolžni». To je dokazano in je tudi logično, da se nista financarja hotela predati armadi, ki ni bila njuna. Bila sta mlada in neoborožena: zato sta hotela zbežati, a streli so ju dohiteli in ju ubili. Oni, ki so ustrelili, niso ničesar, razen najdenega samokresa, odnesli s seboj. Druga skupina pa je vse skupaj zaplenila. Prav v tem je dokaz, da ni šlo za rop, ker za tako dejanje ni bilo treba organizirati tako vojaško akcijo. Tudi ustrelitev je bila slučajna in takega konca akcije se niso nadejale niti tja poslane oborožene osebe.

Tudi če bi bil Sosič na mestu dogodka, bi moralo sodišče ugotoviti, če je bila njegova prisotnost prostovoljna, ali če je bil poslan tja z ukazom. Za njegovo obsodbo pa je treba vrhu tega dokazati njegovo voljo za sodelovanje in njegovo pomoč pri materialnem dejanju.

Po kritiki pričevanja sester Stolfa, ki sta spočetka izustili naravnost strašne besede, češ da sta opazili Sosiča vstopiti in izstopiti iz veže hiše, kjer je prišlo do krvavega dogodka, kar pa se je pokazalo, da ne odgovarja resnici, je odvetnik prešel na analizo Faventovih izjav in prišel do zaključka, da teh ni mogoče upoštevati in da je anulacija njihove verzije ne le vprašanje logike, temveč tudi pravičnosti. Kakšno vlogo pa je imel v tem procesu dr. Bernardi, pa še ni jasno razvidno, posebno ker mož ni pojasnil ničesar v zvezi z ustrelitvijo: bruhal je samo sovražne in maščevalne besede. To pričevanje, kot že znano zaupno policijsko poročilo, ki je trdilo, da je bil Sosič član neke rojanske komunistične celice, bi moralo služiti za utrditev obtožbe. Čeprav Sosič ni bil obtožen uradovanja pri Splošnih skladiščih, imamo v aktih kar tretjino papirjev, ki govore o tem obdobju in kar deset, če ne petnajst prič je bilo poklicanih pred sodišče v zvezi s tem.

Zagovornik je ob zaključku zahteval oprostitev dr. Sosiča, predvsem ker ni dokazov za sodelovanje obtoženca pri dogodku, drugič, ker je identifikacija sester Stolfa antitetična in končno, ker je obtoženi nezmožen zločina.

Čeprav je bil pred kratkim objavljen v Uradnem listu Tržaškega ozemlja člen 6. Londonskega sporazuma, ki določa prekinitev političnih procesov, pa je odv. Berton izjavil, da se ne bo posluževal člena tega mednarodnega sporazuma, predvsem ker je prepričan v nedolžnost dr. Sosiča.

«Četudi bi hoteli aplicirati ta člen,» je dodal zagovornik, «morate še prej popolnoma oprostiti obtoženca, kakor to določa člen 152 kazenskega postopnika.» Za nekatere bi bila oprostitev zaradi pomanjkanja dokazov že velika zmaga, je nadaljeval odvetnik, vendar mi je ne moremo sprejeti.

Potrebno je vrniti temu človeku mir: svoboda mu ne bi zadostovala, če mu ne bi vrnili istočasno tudi časti. Ne prosimo usmiljenja, temveč le mir za človeka in njegovo družino in s tem vrnitev upanja v boljše življenje, je zaključil odv. Berton, ki bo v petek še enkrat, pa čeprav le na kratko, spregovoril v korist dr. Sosiča, ki že 16 mesecev nestrpno čaka v zaporu na zadoščenje in pravico.

Preds. Rossi, tož. De Franco, zap. Magliacca, obramba odv. Berton in Kezich.

Stavka delavcev lesne stroke

Danes bodo od 12. do 24. ure stavkali delavci lesne stroke. Stavko sta enotno napovedali obe sindikalni organizaciji, ker delodajalci sploh niso hoteli začeti pogajanj o delavskih zahtevah. Danes ob 12.30 bo na sedežu stare Delavske zbornice v Ul. Duca D'Aosta enotna skupščina delavcev lesne stroke.

Obvestilo dijakom

Ravnateljstva višje realne gimnazije, učiteljišča in trgovske akademije sporočajo, da se bodo začeli zrelostni izpiti — usposobljenostni izpiti dne 2. julija 1956 ob 8. uri 30 min.

DANES STAVKA KOVINARJEV V PODJETJU CRDA

PROTI VIŠANJU NORM in nižanju akordnih tarif

V soboto bo v Ul. Vecellio prvo organizacijsko zasedanje, ki ga sklicuje FIOM

Sindikalne organizacije kovinarjev so za danes napovedale protestno stavko v obratih CRDA, ker je ravnateljstvo prekinilo pogajanja, ki so bila na uradu za delo. Včeraj smo pisali, da se stavka prične opoldne. Toda sindikalne organizacije so kasneje sporočile, da so se premislile in da bodo šele danes obvestile delavce o vseh podrobnostih stavke in torej tudi o uri pričetka.

Ravnateljstvo CRDA je s tem sprožilo stavkovno gibanje, ki se utegne zaostriti, kakor se je zgodilo že lansko poletje, ko so varilci stavkali skoraj dva meseca in pol. Kakor takrat gre tudi sedaj za akordne tarife in norme, ker skuša podjetje norme višati, tarife pa nižati, zaradi česar je zaslužek delavcev vedno manjši. Ker so akordne tarife individualne, se dogaja, da vsak teden kak delavec opazi, da je dobil manjše prejemke. Vse to povzroča med delavstvom ladjedelnic in Tovarne strojev nezadovoljstvo in je zato tudi razumljivo, da so na zadnjih skupščinah ravno delavci najodločneje zahtevali, da se napove stavka in so zato sindikati le uresničili njihove zahteve. Če ne bo v navodilih za stavko sprememb, bodo danes stavkali delavci Tovarne strojev, ladjedelnice Sv. Marka in v ladjedelnici Sv. Roka v Miljah.

* * *

V soboto ob 17. uri se prične v Ul. Vecellio prvo organizacijsko zasedanje sindikata kovinarjev nove Delavske zbornice CGIL. Namen zasedanja je predvsem, proučiti nove organizacijske oblike, ki bodo najbolj primerne za sedanji politično-sindikalni položaj. Zasedanja se bodo udeležili vsi: aktivisti, nabiralci prispevkov in članarin, člani notranjih komisij in vodilnih organov sindikata kovinarjev. Na dnevnem redu je tudi poročilo tajništva. Med drugim bo to poročilo obravnavalo učinke volilne zmage ljudskih sil na položaj v posameznih tovarnah; možnost okrepitve položaja FIOM in njegovo organizacijsko utrditev. Razvoj sedanjih borb in potrebo okrepitve sindikalnih organov v tovarnah; nove perspektive za enotnost delavstva. Nadalje bo obravnavalo vprašanje sestave vedno bolj učinkovitega glavnega odbora s pritegnitvijo novih tovarišev še pred kongresom, ki bo jeseni. Končno bodo na zasedanju razpravljali tudi o zbiranju prispevkov za CGIL in o zvišanju članarin za kritje stroškov FIOM.

V nedeljo ob 18. uri pa priredi na vrtu Ljudskega doma v Ul. Madonnina veselico kovinarjev, katere se bodo udeležili delavci s svojimi družinami. Med veselico bo prinesel predstavnik osrednjega vodstva FIOM kovinarjem pozdrave ter bo podal tudi zaključno poročilo zasedanja kovinarjev.

Z dvema osebama na krovu

Pogrešane jadrnice tudi včeraj niso našli

Včeraj se je ves dan nadaljevalo iskanje jadrnice vrste «zvezda», ki jo pogrešajo od nedelje zvečer. V jadrnici, ki je izplula ob 18.30 iz sesljanskega pristanišča sta bila 29-letni Antonio Noventa in 21-letna Silvia Fragiacomo iz Ul. S. Nicolò. Na izlet z jadrnico bi morala iti tudi mati mladenke, toda v zadnjem trenutku se je premislila in se dogovorila s hčerko, da se snidejo zvečer pri Saccheti. Toda ker do 22.30 ni bilo o izletnikih ne duha ne sluha, se je odpravila na policijski komisariat na pomorski postaji in prijavila njuno izginotje.

Včeraj se je poleg policijskih motornih čolnov udeležil iskanja tudi vlačilec «Audax», vendar je bilo iskanje žal zaman, a se bo nadaljevalo danes.

Delavci Esso Standard proti novim odpustom

Po pozivu čistilnice Esso Standard dvanajstim delavcem, naj se prostovoljno odpovedo službi, so se vsi delavci podjetja sestali na skupščini in odločno odklonili poskus ravnateljstva, da bi znižalo število osebja z izgovorom, da je treba zaposliti mlajšo delovno silo, stare delavce pa poslati domov. Med prizadetimi delavci sta namreč tudi dva, ki sta stara 30, oziroma 36 let, medtem ko vsi ostali še niso dosegli 60. leta starosti.

Ko je ravnateljstvo zvedelo za odločni odpor delavstva, je ponovno poklicalo dvanajst delavcev, ki jih namerava odpustiti, kot smo že pisali včeraj. Da bi delavce prepričalo, naj se prostovoljno odrečejo delu, so jim najprej obljubili, da jim dajo poleg redne odpravnine še deset mesecev plače; včeraj pa so jim obljubili še nadaljnjih 100.000 lir, če zapustijo delo.

Sestanek v Gradcu

Pred nekaj dnevi je bil v Gradcu na pobudo tržaške zbornice za okrepitev prometa med Avstrijo in Trstom pri tamkajšnji trgovinski zbornici sestanek med tržaškimi in štajerskimi strokovnjaki. Sestanku je predsedoval dr. Peter von Reininghaus, navzoči pa so bili številni predstavniki tržaškega in štajerskega gospodarstva. Štajerski gospodarstveniki so predložili tržaški delegaciji vrsto tehničnih priporočil za pospešitev in okrepitev gospodarskih vezi

Umestna zahteva ribičev v Tržaškem zalivu

Sinoči je tržaški radio zopet objavil eno izmed onih vesti, ki se tolikokrat slišijo v zadnjih tednih: jugoslovanski obalni stražarski organi so zajeli italijansko motorno ribiško ladjo «Elisa», ker je ribarila v jugoslovanskih teritorialnih vodah pri rtu Savudrija. Druga vest, ki jo je takoj nato objavil isti radio, pa nam pove, da so se ponovno sestali v Gradežu včeraj delegati ribičev iz Trsta, Gradeža in Marana Lagunare ter da so bili na sestanku navzoči tudi predstavniki pomorskih oblasti iz Tržiča. Ribiči so v prvi vrsti zahtevali, naj se jim točno pojasni meja tistih področij, kjer smejo po jugoslovansko-italijanskem sporazumu ribariti. Zahtevali so nadalje, da bi bile ribiške ladje opremljene z zemljevidi, na katerih naj bi bila točno označena področja, kjer smejo ribariti.

Ko poslušamo te in podobne vesti ter se spomnimo šovinistične kampanje v zvezi z nedavno stavko ribičev, ki je imela za rezultat, da je vlada poslala v Tržaški zaliv topničarko «Bracco», za katero pravijo, da spremlja ribiške ladje, potem se upravičeno vprašamo:

Kako je mogoče, da so se ribiči šele sedaj spomnili, da bi pravzaprav končno le morali vedeti, kje so tiste meje, ki jih ne smejo prekoračiti? Kako so doslej mogli sploh dajati izjave, da so bile zajete posamezne ribiške ladje v vodah, kjer je ribolov dovoljen, ko niso niti vedeli, kje je pravzaprav zanje ta ribolov dovoljen?

Iz tega sledi, da je bila vsa gonja proti jugoslovanskim oblastem zaradi zatrjevanega krivičnega ustavljanja italijanskih ribiških čolnov na zelo šibki podlagi, oz. da je bila brez podlage. Da morajo ribiči vedeti točno za meje področja, kjer smejo loviti, bi morale poskrbeti v prvi vrsti odgovorne oblasti. Če tega niso storile, potem pada tudi nanje odgovornost za sleherno zaplembo ribiških ladij.

Zato mislimo, da je zahteva delegatov ribičev iz Trsta, Gradeža in Marana Lagunare povsem upravičena in da je nadvse nujno, da oblasti tej njihovi zahtevi nemudoma ugodijo. Če niti sedaj tega ne bodo storile, potem bo povsem jasno, da jim ne gre za ureditev vprašanja ribolova v Tržaškem zalivu, temveč da svoje dolžnosti ne vršijo v smislu želja o dobrih odnosih s sosedno državo, o katerih je govoril pred kratkim v rimskem parlamentu zunanji minister Martino.

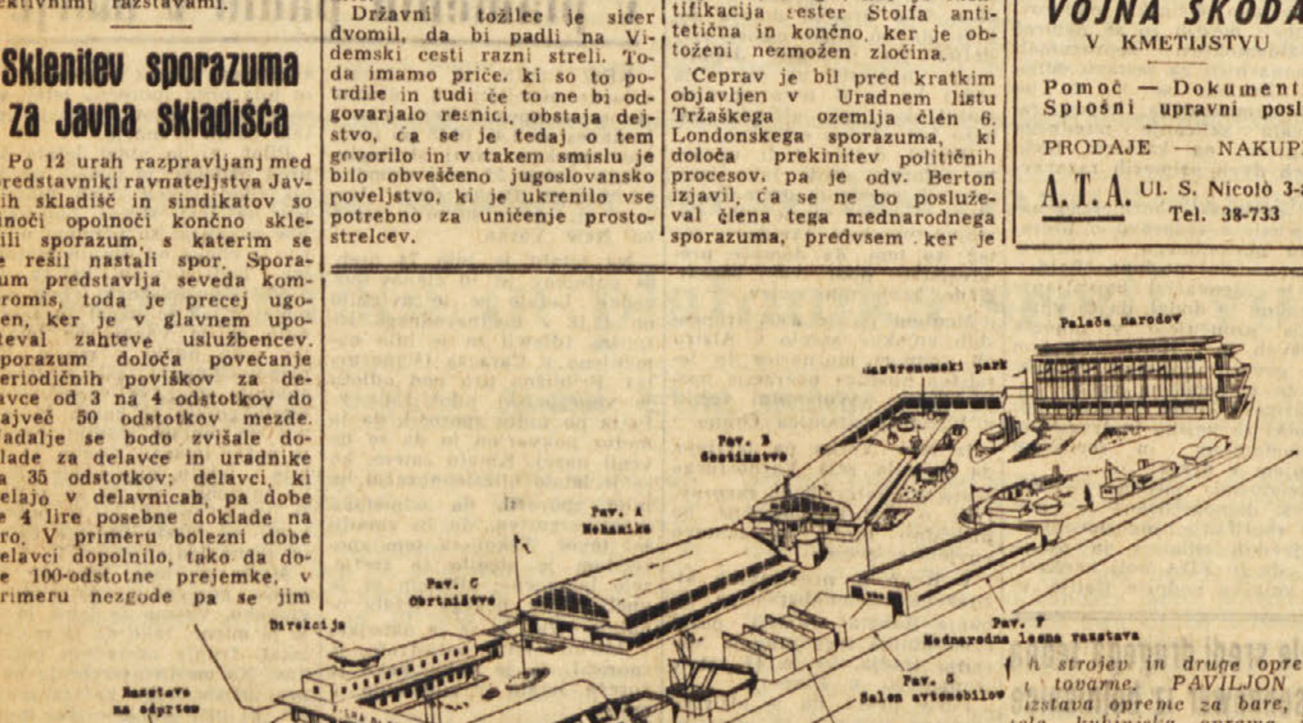

Takšen bo letos tržaški mednarodni velesejem. Razpored različnih razstav bo na velesejmu sledeč: RAZSTAVA NA ODPRTEM: gradbeni stroji in oprema za taborjenje. DIREKCIJA: v pritličju informacijski urad Romunije in razstava «Zveze jadranskih pristanišč». PAVILJON C: razstava tržaških obrtnikov. PAVILJON A: razstava orodja strojev in druge opreme tovarne. PAVILJON B: razstava opreme za bare, hotele, kuhinjska oprema itd. GASTRONOMSKI PARK: prodaja živil in pijač na drobno. Ta park je letos popolnoma preurejen in bodo v njem stalni kioski. PALAČA NARODOV: v pritličju od leve proti desni kolektivne razstave Avstrije, Madžarske, Nemčije in Jugoslavije; v prvem in drugem nadstropju radioaparati in podobni izdelki. PAVILJON F: «Mednarodna razstava lesa». PAVILJON D: v pritličju razstava šivalnih strojev in opreme za urade; v prvem nadstropju kolektivne razstave Sirije, Libanona, Jordana in ZDA.

VOJNA ŠKODA V KMETIJSTVU
Pomoč — Dokumenti
Splošni upravni posli
PRODAJE — NAKUPI
A.T.A. Ul. S. Nicolò 3-a Tel. 38-733

SNG ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Predstave na prostem v BOLJUNCU (Na Jami):
v soboto, 23. junija ob 21. uri N. V. Gogolj
ŽENITEV
v nedeljo, 24. junija ob 21. uri I. Cankar
MARTIN KAČUR
v torek, 26. junija ob 21. uri Ferdinand Roger
3 + ENA

GLASBENA MATICA V TRSTU

V soboto 23.6. ob 21. uri in v nedeljo 24.6. ob 17. uri v dvorani na stadionu «Prvi maj»

ZAKLJUČNI NASTOP ŠOLE GLASBENE MATICE

Spored: H. Sattner - instrumentiral Kjuder: «Jeftejeva prisega», kantata za soliste, zbor in orkester. Sodelujejo: mezzosopran. Justina Kralj-Vuga, baritonist Gerlanc Hektor, zbor šole Glasbene Matice, zbor prosvetnega društva «S. Škamperle», pevci iz Trebč ter pomnoženi orkester Glasbene Matice. Zbore uvežbal prof. Ubald Vrabec, dirigent prof. Oskar Kjuder. V prvem delu nastopajo gojenci klavirskega oddelka.

Vabila so na razpolago v pisarni šole Glasbene Matice v Ulici R. Manna 29, tel. 29779 ter eno uro pred nastopom pri blagajni dvorane.

ŠOLSKE RAZSTAVE

DRŽAVNA NIŽJA INDUSTRIJSKA STROKOVNA ŠOLA s slovenskim učnim jezikom v Trstu (Rojan, Ul. Montorsino št. 8-III), priredi ob zaključku šolskega leta *razstavo* deških in dekliških ročnih izdelkov tekočega šolskega leta. Razstava bo otvorjena dne 23. t. m. ob 11. uri in bo odprta do 29. t. m., vsak dan od 9 do 12.30 in od 15 do 19. ure.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 20. junija se je v Trstu rodilo 5 otrok, poroke ni bilo nobene, umrlo pa je 6 oseb.

UMRLI SO: 68-letni Mario Pitteri, 77-letni Pietro Amoroso, 47-letni Giulio Presti, 78-letna Marija Sancin por. Sancin, 66-letna Rosa Gherlani, 1-letni Edi Maršič.

Skupščina klesarjev Selad

Danes ob 17. uri bo v Ul. Zonta 2 skupščina klesarjev Selad, ki jo sklicuje sindikat gradbene stroke nove Delavske zbornice CGIL. Na skupščini bodo razpravljali o akciji, ki jo bo treba začeti, ker ravnateljstvo Selad sploh ni odgovorilo na zahteve, ki so jih predložili klesarji.

Podaljšan natečaj „Uresničimo ljubezenski sen"

Natečaj «Uresničimo ljubezenski sen», katerega je razpisala Zveza julijskega tiska in ki naj nagradi dva mlada zaročenca, ki nista mogla uresničiti svojega «ljubezenskega sna», je podaljšan do 25. junija. Do tega dne lahko kandidati pošljejo priporočene prošnje na posebno komisijo (Circolo della Stampa, Ul. Mercato Vecchio 2), v kateri morajo navesti razloge, zaradi katerih se niso mogli poročiti, poklic in trenutno zaposlitev.

Samomor čuvaja «Silosa»

Včeraj zjutraj ob 7.50 je reški begunec Carlo Fiore, star 54 let, napravil samomor. Nesrečnež, ki je bil čuvaj v «Silosu», kjer je tudi stanoval, je nenadoma skočil skozi okno iz tretjega nadstropja iste stavbe. Ob padcu na tla je ostal na mestu mrtev, tako da zdravniku RK ni preostalo drugega kot ugotoviti njegovo smrt. Po zakonskih formalnostih so ga ob 9.30 odpeljali v mrtvašnico, kjer je truplo na razpolago sodnim oblastem.

Vzroki samomora še niso znani. Pravijo pa, da Fiore ni napravil samomora zaradi finančnih težav ali kaj podobnega, saj je bil zaposlen kot čuvaj, njegova žena po je delala kot čistilka.

Posledice prepira

Sinoči so z nekim taksijem pripeljali v splošno bolnišnico 41-letnega Marija Regenta s Proseka 287, katerega so zaradi poškodb na nogi, ramenih in roki sprejeli s prognozo okrevanja v 15 do 20 dneh na I. kirurškem oddelku. Poškodovanec je službujočemu policistu povedal, da je bil okoli 18.30 na svojem polju s svojim znancem Alojzijem Košuto iz Križa. Ta ga je udaril po ramenih in po roki, zaradi česar je padel in si še poškodoval nogo v bodeči žici. Do prepira je prišlo zaradi sporov okoli nekega zemljišča.

KINO

Excelsior. 16.00: «Ženska... potrebno zlo», J. Harris, L. Harwey.
Fenice. 16.00: «Kontinenti v plamenih».
Nazionale. 16.00: «Prišel je Slim Callaghan», T. Wright, L. Rey.
Filodrammatico. 16.30: «Flash! Črna kronika», R. Cameron, J. Bishop.
Supercinema. 16.00: «Škržat», ruski film, L. Clikoskaja, K. Droujnikov.
Arcobaleno. 16.30: «Ženska za Joeja», D. Cilento, G. Baker.
Astra Rojan. 16.00: «Kraljičin vitez», J. Stone, M. Berti.
Capitol. 16.30: «Dober dan miss Dove», J. Jones. — Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Cristallo. 16.00: «Snidenje v Piccadillyju», A. Neagle, M. Wilding. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ». Vstopnina 100 lir.
Grattacielo. 16.30: «V deželi kengurujev». Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Alabarda. 16.30: «Kriminalec na vrsti», K. Novak, F. Mac Murray. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Armonia. 15.00: «Lady Godiva», M. O'Hara.
Aurora. 16.30: «Moja žena je za nabor», J. Ewell, S. North. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Garibaldi. 16.30: «Uranova mrzlica», R. Basehart, P. Kirke. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ideale. 16.30: «Ženski in čistokrvnež», W. Brennan, J. Crain.
Impero. 16.30: «Pionirji v Aljaski», J. Chandler, A. Baxter. Ob 21.15: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Italia. 16.30: «Bigamist», M. Mastroianni, V. De Sica. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
S. Marco. 17.00: «Sedem očetovih grehov», M. Chevalier, D. Scala.
Kino ob morju. 16.30: «Malaga», M. O'Hara, M. Carey. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Moderno. 16.00: «Neapelj se smeje in joka», L. Tajoli. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Savona. 16.00: «Zgodilo se je v septembru», J. Fontaine, J. Cotten.
Viale. 16.00: «Avtomobilski tatovi», Jannerlin, J. Saxon. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Vittorio Veneto. 16.00: «Fra Cristoforo prihaja», Fernandel. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Belvedere. 16.30: «Kenguru». Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Marconi. 16.30: «Privatna vojna majorja Bensona», C. Heston, J. Adams.
Massimo. 16.30: «Pravica do rojstva», M. Roth, G. Mistral. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Novo cine. 16.00: «Dobrodošel, gospod Marshall», L. Sevilla. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Odeon. Zaprto zaradi popravil.
Radio. 16.00: «Šakali», R. Calhoun, J. Adams. — Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Venezia. 15.30: «Poroka», V. De Sica, S. Pampanini. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Skedenj. 18.00: «Pustolovec iz zlatega mesta».

POLETNI KINO

Arena dei fiori. 20.30: «Odnehaš ali nadaljuješ». Sledi: «Irma gre v Hollywood», C. Calvet, J. Lewis.
Ariston. 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ». Sledi: «Titanic», C. Webb, B. Stanwyck.
Armonia. 19.30: «Lady Godiva». Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Marconi. 20.30: «Privatna vojna majorja Bensona», C. Heston, J. Adams.
Paradiso. 20.15: «Na morjih Aljaske», R. Ryan. — Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Parco delle rose. 20.30: «Najbolj smešna predstava na svetu», Totò. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Ponziana. 20.15: «Gospa iz Šangaja», R. Hayworth. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Rojan. 20.30: «Dolgo pričakovanje», C. Gable, L. Turner. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».
Skedenj. 20.45: «Pustolovec iz zlatega mesta».
Stadio. 20.45: «Utvara», M. Toren, C. Rains.
Valmaura. 20.15: «Velika nadloga», R. Newton. Ob 21.00: «Odnehaš ali nadaljuješ».

RADIO

ČETRTEK, 21. junija 1956

TRST POSTAJA A

11.30 Lahki orkestri; 12.00 Predavanje; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Kmečki kvartet iz Doline; 13.30 Orkester Pacchiori; 13.50 Operni zbori in dueti; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Beethoven: Koncert št. 5 za klavir in orkester; 18.38 Razni zbori; 19.00 Orkester Duke Ellington; 19.15 Šola in vzgoja; 19.30 Priljubljene melodije; 20.00 Šport; 20.05 Ravel: Alborada del gracioso; 20.30 Arnič: Pesem planin; 20.49 Ritmične melodije; 21.00 Dramatizirana zgodba nato Večerne melodije; 22.00 Predavanje; 22.15 Čajkovski: Simfonija št. 2; 22.41 Ritmične popevke; 23.00 Mozart: Sonata v A-duru.

TRST I.

14.30 Tržaška kulturna kronika; 22.15 Iz del tržaških piscev: Dino Dardi: «Kruh»; 22.40 Igra oktet Franco Russo.

KOPER

Poročila v slovenščini: 5.45, 13.30 in 19.00.
Poročila v italijanščini: 6.45, 12.30, 17.45 in 23.00.
5.00-5.45 in 6.00-6.10 Spored iz Ljubljane; 6.10 Jutranja glasba; 7.00-8.00 Spored iz Ljubljane; 13.40 Zabavna glasba; 14.00 Glasba po željah; 14.30-17.00 Spored iz Ljubljane; 17.00 Ritmi in popevke; 17.25 Iz lirike; 18.00 19.00 Spored iz Ljubljane; 19.15 Los 3 de Santa Cruz pojo in igrajo; 19.30-22.15 Spored iz Ljubljane; 22.15 Radijski oder v ital.; 23.10 Veseli ritmi.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m
Poročila ob 5.00, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00.
11.00 Radijski koledar; 11.05 Opoldanski koncertni spored; 11.45 Dober dan — otroci! — vošči Manica Komanova; 12.00 Priljubljene melodije iz orkestralne glasbe; 12.40 Koncertni valčki; 13.15 Zabavna glasba; 13.35 Od arije do arije; 14.40 Želeli ste — poslušajte!; 15.35 Pohorski fantje pojo in igrajo; 16.00 Utrinki iz literature — Ludvik Starič: Pilotovi doživljaji (odlomek); 16.20 40 minut z našimi in inozemskimi solisti; 18.15 Ludwig van Beethoven: Četrta simfonija; 18.50 Domače aktualnosti; 20.00 Četrtkov večer domačih pesmi in napevov — sodelujejo priljubljeni ansambli in solisti; 21.00 Portret Maksima Gorkega ob 20-letnici pisateljeve smrti; 21.30 Skladbe za 4 čela, izvajajo Poljanšek, Lobe Hilda, S. Prapotnik in Vlado Požar; 22.15 Moderni plesni orkestri.

Slovenski otrok...

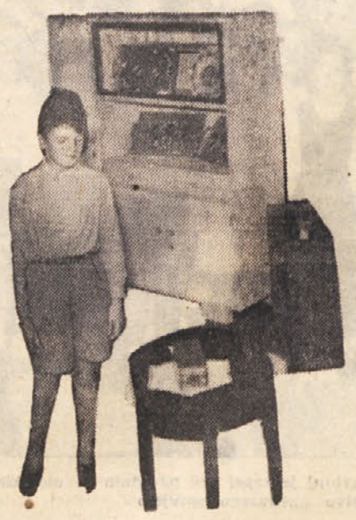

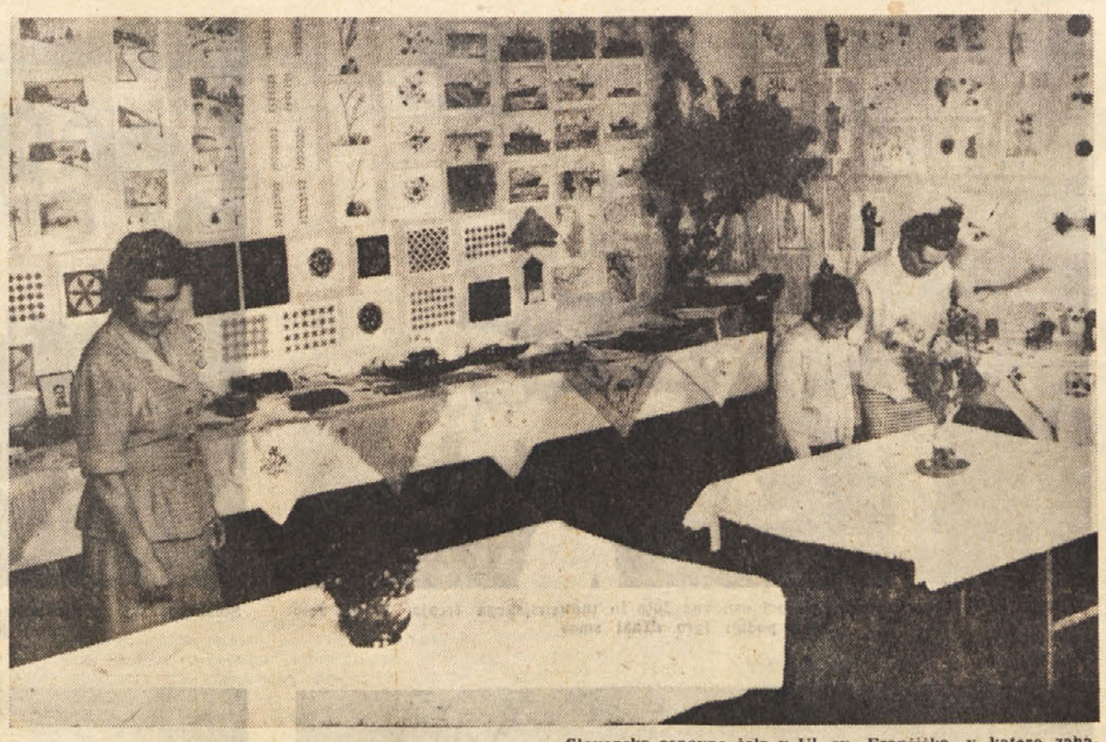

Trst - Ul. Sv. Frančiška

Slovenska osnovna šola v Ul. sv. Frančiška, v katero zahajajo otroci iz ožjega središča mesta, je priredila razstavo, ki je v upravičen ponos učiteljem, učencem in staršem. Pod skrbnim vodstvom svojih vzgojiteljev so malčki izdelali mnogo predmetov, ki so kar male mojstrovine

Zgonik

Tudi osnovna šola v Zgoniku je pripravila zelo okusno in bogato zaključno razstavo. Obiskovalcem, ki so se v nedeljo kar trli v šolski sobi, je padel pogled predvsem na prekrasen namizni prt, ki je kolektivno delo več deklic

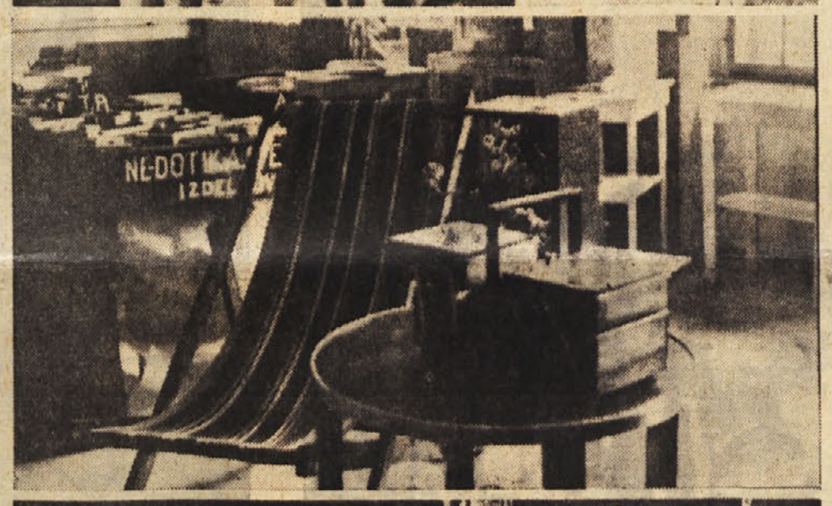

Prav nič ne zaostaja tudi strokovni tečaj v Dolini, kjer je bila razstava v dveh velikih učilnicah. Dečki so se postavili predvsem s kovinskimi in mizarskimi izdelki, deklice pa s krasnimi risbami, rjuhami, bluzami v narodnih motivih ter kuharskimi izdelki. Dolinčani so si vse te izdelke ogledovali z velikim zanimanjem

Z razstav in zaključnih prireditev na slovenskih šolah v mestu in v okolici

Fotoreportaža:
Mario Magajna

Nabrežina

Ena izmed najlepših zaključnih razstav na vsem našem področju, je bila prav gotovo razstava industrijske strokovne šole v Nabrežini. V štirih učilnicah je bilo razstavljenih mnogo res krasnih izdelkov. Posebno lepi so bili izdelki dečkov iz marmorja in kamna ter izdelki deklic kot prti, bluze, krila, albumi, torbice itd.

Sv. Barbara

Poslanstvo slovenske šole pri Sv. Barbari v Miljskih hribih je še posebno pomembno in po tem, kar smo videli na razstavi, lahko rečemo, da ga šola zadovoljivo izpolnjuje. Razstava je sicer skromna po obsegu, a zato pestra po vsebini in dragocen izraz volje in naporov otrok in vzgojiteljev

...v slovensko šolo!

Mavhinje

Mavhinjski šolarji so se tudi letos odrezali. Razstavili so toliko lepih ročnih izdelkov, da se je kar težko znajti med njimi. Posebno lepa so ročna dela deklic, ki že sedaj kažejo, da bodo — ko bodo dorastle — skrbne gospodinje

Otroci III. razreda slovenske osnovne šole pri Sv. Jakobu so se zelo dobro odrezali s svojo zaključno šolsko prireditvijo. Gornja slika nam kaže učenke III. razreda v prizoru iz «Sirota Jerica»

V Dolini so skupno nastopili učenci osnovne šole in industrijskega tečaja, ki so zelo lepo podali igro «Taki smo»

Solski pevski zbor osnovne šole iz Mavhinj je zapel več narodnih in otroških pesmi, ki jih je občinstvo navdušeno sprejelo

Učenke četrtega razreda šentjakobske šole pa so podale lepo uspelo zborno recitacijo Aškerčeve balade «Mejnik»

Devinski otroci so pokazali, kako je bilo zanje plodno preteklo šolsko leto z uspešnim nastopom v igri «Princesinja in pastirček»

Učenci nabrežinske osnovne šole so se v svojem programu ob zaključku letošnjega šolskega leta predstavili občinstvu tudi z Bevkovo igrico «Kraljič in služabnik»

Skupina otrok osnovne šole iz Gropade, ki so na zaključni šolski prireditvi v nedeljo popoldne, igrali «Lepo Vido» in s svojo dobro igro osvojili občinstvo

Prizor iz drugega dejanja igre «Princesinja in pastirček». Slika nam kaže pastirčka Boštjana v gozdu z vilo, žabami in in drugimi živalmi

Že ta pogled na del razstavenih ročnih del nabrežinske osnovnošolske mladine nam kaže, da so bili nabrežinski otroci letos zelo pridni. Zato ni nič čudnega, da je bila razstava zelo dobro obiskana

Zgoniški učenci so se ob zaključku šolskega leta zelo dobro izkazali. Ko so igrali trodejanko «Pehta», se je zdelo kot da bi bili na odru doma. Slika nam kaže male igralce, preden so nastopili

Pevski zbor učencev in učenk devinske šole je po koncu igre zapel nekaj lepih slovenskih pesmi, ki so nam potrdilo, da slovenska beseda v tem skrajnem koncu naše zemlje ne bo nikoli zamrla

Mladi Križani iz kriškega strokovnega tečaja kažejo, da se bodo razvili v zares dobre strokovnjake. Tu vidimo razstavljene predvsem kovinske in mizarske predmete

Prizor iz prvega dejanja «Pehte». Mojca in Kekec, ki ju vidimo na sliki v sredi, sta še posebno navdušila gledalce

Lep prizorček «Vprašanje sončecu», ki so ga ljubko podali naši najmlajši iz mavhinjske šole ter bili s tem ponos staršem in vzgojiteljem

Kriške deklice iz strokovnega tečaja so kar tekmovale s svojimi tovariši iz dobrega oddelka. Gornja slika razstave nam priča, da so v tem tudi uspele

Italijanska pot v socializem

V določenih socialističnih in polsocialističnih krogih obstaja danes težnja, da se «italijanska pot v socializem» istoveti s povratkom k tezam starega parlamentarnega riformizma: ta težnja se sklada z ono, ki se javlja v KPI, ki istoveti «Italijansko pot v socializem» s taktičnim preokretom komunistične politike in ki odklanja vsakršno diskusijo o ideoloških osnovah in o naravi strankine strukture. Dejansko nima italijanska pot v socializem nič skupnega s parlamentarnim reformizmom, in to, če ne iz drugih razlogov, zaradi preprostega dejstva, ker je le-tega demantirala in porazila zgodovina sama, kakor bomo pozneje obširno dokazali.

Nujnost, da določimo «italijansko pot v socializem» pa izhaja iz obsodbe stalinizma, v nasprotju torej z ideološko-političnim stališčem, ki je prevladovalo toliko let v komunističnih strankah in v drugih frakcijah delavskega gibanja. Stalinska politika je na svoj način uredila in strpala v posebne sezname vsa vprašanja, ki je z njimi povezan razvoj in napredek razrednega gibanja, in to izhajajoč iz nekaterih semplicističnih postavk. Rusijo so smatrali za socialistično deželo — popolnoma socialistično — v kateri je delavski razred prevzel z revolucijo oblast in vzpostavil za ogromno večini državljanov povsem ustrezen režim. Po mnenju stalinistov so v Rusiji povsem odpravili izkoriščanje človeka po človeku, oblast je bila neposredno v rokah delavskega razreda gospodarski sistem se je razvijal brez protislovij in ovir, ki so lastni kapitalizmu. Sovjetsko zvezo pa so prikazovali kot deželo, ki jo obkrožajo zelo močni sovražniki. Glavna naloga komunističnih strank je bila torej borba, da bi razbili kapitalistično obkrožitev in olajšali razvoj Rusije. Po letu 1917 so svetovno zgodovino prikazovali kot orjaški dvogovor med silami zla in silami dobrega (ki so bile vtelešene v sovjetski oblasti), in vse kar je nasprotovalo, v Sovjetski zvezi in zunaj nje, politiki in volji ruske vlade, se je neposredno istovetilo — že po definiciji sami — s silami zla. V okviru te logike, se je likvidacija notranje opozicije in pokol stare leninistične garde smatral za pravično kaznovanje «zločinskih» tendenc. Rusija sama ni imela problemov, in njene težkoče so bile samo one, ki so jih sovražniki socializma ustvarjali od zunaj. Obstoj koncentracijskih taborišč, prisilno delo, razredna nasprotja so bila le iznajdbe nasprotnikove «vojnohujskaške propagande».

Taka koncepcija je dejansko odražala nujnost, da delavski razred in njena stranka postavita in rešita v vsaki deželi vprašanje svojega razvoja in prevzem oblasti. Stalinska teologija je istovetila razširitev socializma z razširitvijo Rusije, ruske države. Vsakršna neodvisna pobuda v borbi za socializem pa se je smatrala za napako ali za zločin: Stalin se ni zaman zaganjal proti jugoslovanski in kitajski revoluciji in je mirne duše dopustil uničenje španske ali grške revolucije. Gre za štiri strani zgodovine, ki premnogi socialisti in komunisti zanje ne vedo in ki jih bo treba prikazati v njihovi pravi luči. Naloga komunističnih strank je bila podobna oni avantgardnih kolon, ki vderejo na sovražnikovo ozemlje, da motijo ali napadajo, za odločilni udar pa čakajo na prihod jedra vojske. Pričakovanje osvobodilnega napredovanja ruske armade je pri evropskih komunističnih strankah zamenjalo voljo in sposobnost, da bi izdelale in uresničile neko lastno politiko. Kot posledica tega so si komunistične stranke zadale vojaško-birokratsko strukturo. Smernice se niso izdelovale na bazi, ampak so jih določali od zgoraj, v skladu s svetovnim strateškim načrtom Sovjetske zveze. Vneti in poslušni birokrati so bili važnejši in bolj koristni od bralcev, ki znajo misliti s svojo glavo in kritično presojati. Vzoreč, na osnovi katerega so bile organizirane komunistične stranke, je bila ruska armada, od katere so itak bile odvisne, ali vladajoča birokracija v ZSSR, katere podaljški ali «predujmi» so le-te bile.

Svetovni dogodki teh poslednjih let so pometli s tako koncepcijo, ki so jo v preteklosti, s socialističnih pozicij, pobijale le nekatere pogumne skupine borcev in nekatere frakcije evropskega razrednega gibanja. Z iznajdbo modernega jedrskega orožja s strahotno uničevalno močjo postaja praktično nemogoč splošen konflikt med velesilami (šlo bi za samomor!) in jih sili k sporazumu. Utrditev v svetu tistih sil, ki branijo teze tretjega tabora (zlasti v Aziji), ustvarja močno oviro razvoju smrtne imperialistične dialektike med obema nasprotujočima si blokoma. Napredek ruskega gospodarstva in družbe pa postopno ruši staro stalinsko orogrdje in zahteva spremembo institucij in socialno reformo sovjetskega režima. Naraščajoče sile pritiskajo od spodaj na birokratsko oligarhijo, ki je na oblasti; na pritisk teh sil se je zrušila osebna diktatura in se je razširil krog tistih, ki imajo oblast, tudi če se struktura ruskega gospodarstva (odnošaji med raznimi družbenimi sloji) še ni spremenila. Vse to seka korenine stalinizma v svetu in postavlja čez noč italijanski delavski razred *v njegovi celoti* (in ne le nekatere njegove frakcije) pred nove in težavne probleme. Zatrjevati, da se izbira italijanska pot v socializem, pomeni isto kot trditi, da se odklanja predvsem stalinska pot; da se sprejema in zahteva popolna svoboda presoje in kritike o sovjetski stvarnosti, in da se, odločno odklanjajoč teorijo in prakso vodilne države, postavlja načelo popolnega samoodločanja za italijansko delavsko gibanje. Mi ne pravimo (dodajam zaradi jasnosti), da so s stalinizmom prelomili vsi sektorji razrednega gibanja v naši deželi, trdimo pa, da je to gibanje že v teku in da bo moralo naraščati, kljub težkočam in raznovrstnim oviram: predvsem kljub odporu starih partijskih oligarhij.

Res je sicer, da zanikanje predstavlja šele začetek pozitivnega nakazovanja. Ko smo izvršili, brez usmiljenja, najpopolnejše zanikanje stalinizma, se znajdemo avtomatično, iz oči v oči, s starimi tendencami in starimi problemi italijanskega socialističnega gibanja, ki so bili pokopani pod debelim stalinističnim delom: maksimalizem, reformizem, integralizem, Gramscijeve teze. Toda če odkidamo sneg, od starih socialističnih tendenc — maksimalizma in reformizma — najdemo le razpadajoče skelete. Tudi s temi koncepcijami je zgodovina obračunala, in razne struje italijanskega socializma odklanjajo enodušno, da bi se sklicevale nanje. Socialistična stranka, ki je vstala enotna po zlomu fašizma, je celo svečano preklicala vsakršno zvezo s temi starimi tendencami. To sicer ne pomeni, da pri italijanskem socializmu nimamo opravka tudi z maksimalističnimi stališči, predvsem pa z oportunističnimi pačenji reformizma, ampak le, da se nihče ne drzne teorizirati teh koncepcij o katerih je zgodovina izrekla svojo svečano in dokončno sodbo.

Edini ideološki precedens, na katerega bi se moglo veljavno sklicevati delavsko gibanje, je izkušnja, ki nam prihaja od Gramscija, če jo razumemo kot bistveno premagovanje starih tendenc in kot uspešen, tudi če ne popolnoma izvršen poskus ideologije in nove politike za *italijansko* razredno stranko. Temu argumentu bomo posvetili naslednji članek.

LUCIO LIBERTINI

(Iz «Risorgimento socialista»)

Gina v Parizu

Za razliko od lanskega leta, ko so Parižani precej hladno sprejeli Gino Lollobrigido, ko je na belem osličku jahala po pariških ulicah, so jo pred dnevi sprejeli z nenavadnim navdušenjem, tako da so bile pri tem ranjene štiri osebe in je sto stražnikov Gini komaj utrlo pot v bar, kamor se je morala zateči

POD IZGOVOROM, DA SO NENORMALNI, SO JIM ODVZELI SVOBODO

V raznih angleških zavodih 7.000 po krivem zaprtih oseb

Ponovno je izbruhnil škandal, ki je že lani razburil angleško javnost

— V Angliji je na stotine ljudi, ki so zaprti samo zato, ker nimajo denarja, da bi dokazali, da so normalni. — V Angliji je na tisoče drugih, ki so proglašeni za «zaostale», ki pa so normalni kot vsi drugi. — Se več, med 60.000 ljudmi, ki so jih na Angleškem proglasili za duševno defektne, je okoli 7000 takih, ki so povsem normalni, ki pa so kljub temu ali zaprti ali pa pod strogo kontrolo v raznih zasebnih ali javnih ustanovah na vsak način pa ne uživajo svobode.

Nekaj primerov:

Neka mati je poslala svojega 16-letnega sina v zavod, da bi se izučil obrti. Tako je mislila vsaj ona. Pozneje pa je zvedela, da so njenega sina vtaknili v poseben zavod za duševno defektne ljudi. In kljub temu, da je večkrat skušala sina rešiti, so ji prošnjo odbili.

Neka ženska je bila zaprta zato, ker je njen nepismeni oče stavil na podtaknjeni dokument samo znak križa, pa čeprav mu dokumenta niso prej prečitali.

Mlado dekle je skušalo napraviti samomor. Zato so jo zaprli kot duševno defektno.

Margaret P. je bilo 16 let, ko je bil njen oče vpoklican v angleško vojno letalstvo. Bilo je to leta 1940. Ta očetov vpoklic jo je težko prizadel in zaradi tega je padla v duševno depresijo. Zdravnik jo je označil za duševno nerazvito in spravil v bolnišnico za duševno bolne, od koder so jo kmalu zatem zaposlili kot čistilko v neki zasebni kliniki. Zdravnik, ki jo je pregledal, je bil hkrati direktor družbe, ki je bila lastnica klinike, kamor so Margaret poslali na delo. Ko se je oče vrnil iz vojske, je zahteval, naj mu hčer vrnejo. Toda hčer so tajno premestili v neko drugo kliniko, daleč od kraja, kjer je stanoval oče. Tu je Margaret dolgo let delala za samih 12 šilingov in 6 penijev na teden. Oče pa jo je kljub temu odkril in jo brez dovoljenja odpeljal. Skril jo je pri nekih svojih sorodnikih. Neke noči pa je v stanovanje vdrlo 5 policajev in z njimi dve bolničarki. Dekle so odpeljali v kliniko. Oče se je zato lotil pravnega postopka, toda njegova tožba je bila odbita, češ da je njegova žena pristala na to, da bi dekle vzeli na zdravljenje v kliniko. In šele ko je oče dokazal, da je to nemogoče, ker je njena mati umrla še ko je bila Margaret otrok, to se pravi najmanj petnajst let preden so njega vpoklicali k vojakom, in ko je nato še 54 prič pričalo, da je nesrečno dekle normalno, so očetu dovolili, da jo je odpeljal domov.

Diana N. se je nekoč, ko ji je bilo 16 let, skregala z materjo in zbežala od doma. Istega večera sta jo napadla dva mornarja, ki ju je Diana takoj prijavila policiji. Policija pa je dekle vtaknila v neki internat, češ da ji je potrebna «zaščita». Nekega dne je Diani upravnica internata «našla» zaposlitev bolničarke v neki bolnišnici v Exteru. Dekle je bilo zaradi tega veselo in je takoj odpotovalo v službo.

Toda ne v bolnico, pač pa v zavod za umsko defektno mladino. Tu ji je pozneje vendarle uspelo, da je dobila zaposlitev služkinje pri — zdravnikovi ženi. Od tu pa je Diana napisala pismo *državnemu svetu za državljanske svobode*. Na tajnem sestanku, ki ga je imela s predstavnikom te državne ustanove, je bilo sklenjeno, da se da pregledati pri zdravniku specialistu. Ta je dal sledečo diagnozo: «Tako iz razgovora z njo kakor iz njene korespondence in obnašanja se popolnoma jasno se vidi, da ni pri njej niti sledu o defektnosti».

S takimi primeri bi lahko nadaljevali, saj smo že v začetku rekli, da je na Angleškem najmanj 7.000 takih primerov. Toda poglejmo, kaj pravi o tem sam predsednik vrhovnega sodišča, ki se je ukvarjal s «primerom Ruty». Predsednik vrhovnega sodišča je izjavil, da je sam preizkušal «test», katerega uporabljajo strokovnjaki pri ugotavljanju, ali je neka oseba umsko normalna ali ne. Predsednik sodišča je na osnovi vprašanj, ki jih vsebuje test, izjavil, da niti sam ni mogel odgovoriti na vsa vprašanja.

In kje naj bi iskali vzrok za vse to? Angleški novinar Eperon, ki je napisal tri članke o tem velikem vprašanju in od koder posnemamo posamezne primere zatrjuje, da gre v primeru kratenja svobode posameznim državljanom na račun njihove «umske defektnosti» v mnogih primerih za prav enostavno nečloveško materialno izkoriščanje ljudi. On zatrjuje celo, da bi mnogi internati, v katerih živijo take «defektne» osebe, propadli, če bi ne izkoriščali teh nesrečnikov na nečloveški način. On zatrjuje, da ti ljudje delajo pod takimi pogoji, da bi s temi ne mogel soglašati noben sindikat na svetu. Poleg tega pa ti ljudje dobivajo za svoje delo smešno nizko plačo, ki jim pa je ne izplačajo, pač pa 80 odstotkov odtegnejo za oskrbnino, ostalo pa vlagajo v hranilnice na račun oskrbovancev».

Povsem je razumljivo, da je tudi ta serija člankov, ki jo je objavil prej omenjeni novinar, vzbudila na Angleškem veliko ogorčenje, podobno pač, kot so vzbudili veliko ogorčenje rezultati ankete, ki so jo bili o tej zadevi napravili lansko leto.

PRODOREN USPEH V BEOGRADU UMETNIKA MARIA VILHARJA

Na Terazijah, v dvorani nasproti Ulusove galerije, kjer se vrste razstave, je te dni razstavil svoje slike in skulpture, v Beogradu neznani slovenski umetnik Mario Vilhar. Mladi Postojnčan, sedaj tehnik «Litostroja» v Ljubljani, je s svojimi deli osvojil srca Beograjčanov. To potrjujejo vtisi, ki so jih številni obiskovalci zabeležili v spominsko knjigo na razstavi in ki v celoti vzeto izražajo mišljenje pesnika Rada Bordona:

«Prijatelj, ki življenja
dih ujel
si v žive barve, v trdo
gnoto gline,
ne boj se truda niti
bolečine
in hodi dalje, kakor si
začel
Ker vse, kar vneto daje
kos srca,
sadove slej ko prej člo-
veštvu dá.

Mario Vilhar je v svojih delih zares dal kos srca, nekaj originalnega, novega, modernega, toda vsem razumljivega. Težko je odločiti se, kje je boljši: v koloritnih slikarskih barvne harmonije polnih motivih, ali v anekdotnih, življenja preprostega človeka upodabljajočih skulpturah, pri katerih je Vilhar prvi v kiparski tehniki uporabil metalizacijo v raznih kovinah. V tem so si edini vsi, preprosti ljudje, ljubitelji umetnosti in umetniški krogi sami. Vtisi, zabeleženi v spominsko knjigo, to potrjujejo:

«Bravo, Vilhar! Ta glina živi, govori, poje, vpije! Ta sveža, mlada razstava je prinesla v Beograd s seboj vse «novo», s temi besedami je izrazila svoje razpoloženje znana beograjska slikarka.

Njej so se pridružili drugi:

«Vse je čudovito, slike in kiparska dela. Moderno, toda realno. Težko je ločiti se od teh umetnin.»

«Končno zopet lepa razstava. Vse je lepo, jasno, razumljivo. Čestitam»

«Mislim, da Beograjčani že dolgo niso videli tako lepe razstave.» je dodal četrti.

Njim se je pridružil redni obiskovalec vseh umetniških razstav z besedami «Osvežujoča razstava v primeri z drugimi slikami razstavljenimi v Ulusovi galeriji in paviljonu, ki predstavljajo razne rebuse in tekstilne draperije «to se danes nosi».

Kakšen vtis je napravila razstava na mladino, priča naslednja izpoved:

«Moj vtis je popoln. Odkril se mi je svet, ki sem ga iskal in skoraj izgubil vero vanj. Vi ste mi jo vrnili. Za to Vašo humanost in dobroto sem vam zelo hvaležen»

Nič manj pohvalna niso mišljenja umetniških krogov iz Beograda in inozemstva, ki so se slučajno znašli v Beogradu: Evo nekatere:

«Skulpture so umetniške invencije polne sile in ritma, slike z velikim občutkom in smislom za barve ustvarjajo pri opazovalcu željo, da se ponovno vrne»

«Razstava je nekaj izredno umetniškega, nekak most med umetniškim hotenjem resničnega doživljanja in umetniškim oblikovanjem vsakdanjega, realnega.» ugotavlja umetniški kritik, katerega dopolnjuje drugi »mladi mojster je pokazal zlasti v miniaturni plastiki izredni smisel za iskanje motivov, razgibanost grupacije figur, tehniko izvedbe in obogatil našo upodabljajočo umetnost z originalnimi deli»

«J'aime votre lumière, vos tentes, votre exprit...» izjavlja slikarka, Švicarka.

Italijanski umetniški kritik pa ugotavlja:

«Vilhar kot slikar očrtuje na svojih platnih prirodnost čistega vangogizma prvih let. To je ponovna pomladitev slikarstva, za katerega se je smatralo, da je že mrtvo, pa čeprav so ga nekateri skušali oživiti. Pri Vilharju je vse to naravno..., resnično, polno zaleta in v njem je barvitost, ki je pesem čistosti... Vilhar kot kipar se sicer opira na neapeljske tradicije, vendar se drži izvirne smeri...»

Bilo bi odveč dodajati še svoje mišljenje o razstavi, ki sem jo večkrat obiskal in užival v slikah in skulpturah, pod katerimi so se množili napisi «odkupljeno» Dodal bi le, da je Mario Vilhar s 60 umetniškimi deli, ki jih je ustvaril, poleg svojega rednega dela v tovarni, v dobrem letu dokazal vso vitalnost svojega umetniškega talenta.

BOŽO BOŽIČ

Mario Vilhar: BREZPOSELNI V TRSTU (Z bakrom metalizirana glina)

PREJELI SMO

«Komunist», glasilo centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije leto XV., štev. 3—4 — 1956. — Beograd.

Konstantin Fedin: «Mesta in leta». Roman. Prevedel Josip Vidmar. — Založila Državna založba Slovenije, Ljubljana.

• Četrtkov kotiček • Žena • otrok • dom • gospodinjstvo • moda •

ZA NAPREDNE DEŽELE JE GOSPODINJSTVO VAŽEN SESTAVNI DEL VSEGA GOSPODARSTVA

V Švici mora vsako dekle opraviti poseben gospodinjski tečaj - V ZDA pa je gospodinjstvo učni predmet tudi v gimnazijah - Vloga posvetovalnih krožkov in svetovalk

V številnih naprednih državah smatrajo danes gospodinjstvo za del gospodarske znanosti in kot važen sestavni del narodnega gospodarstva. S tega vidika so začeli proučevati gospodinjstvo že pred 50 in več leti. V nekaterih državah se ukvarjajo s temi vprašanji celo ministrstva, ponekod imajo gospodinjske znanstvene zavode in gospodinjske fakultete. Zelo važen činitelj pri vsem tem pa so napredna ženska društva, ki poznajo težnje žena in dajejo pobude, s katerimi se ukvarjajo državniki. V nekaterih evropskih državah imajo pri tem velike zasluge prav zadružniške organizacije, zlasti potrošniške zadruge, v katerih tvorijo večino članov ženske.

Poglejmo kako pospešujejo gospodinjsko znanost v nekaterih naprednih državah. V Švici na primer mora dekle še pred 18 letom obvezno opraviti tečaj, ki traja približno 3 mesece in ki daje dekletom osnovno znanje o gospodinjstvu.

V Nemčiji imajo že od leta 1905 zakon, po katerem mora vsako dekle, ki ne gre na visoke šole, ali ki se ne bo posvetilo posebnemu poklicu, temveč bo ostalo doma pri starših ali na kmetiji, obvezno obiskovati nadaljevalno šolo, ki je v mestih gospodinjskega, na deželi pa gospodinjsko-kmetijskega značaja. V Angliji imajo sicer zelo kompliciran šolski sistem, toda v zelo številnih šolah imajo obvezen pouk iz gospodinjstva. Poleg velikih šolskih kuhinj, v katerih dobivajo otroci kosilo, imajo, imajo še manjše kuhinje z manjhnimi štedilniki, pri katerih se dečki in deklice učijo kuhati in drugih gospodinjskih opravil. V posebnih šolskih delavnicah pa se učijo ročnih spretnosti, ravnanja z električnimi aparati itd.

V Ameriki se učijo gospodinjstva tudi v gimnazijah in je zanimivo gledati 17 let stare fante in dekleta, ki v malih učnih kuhinjah učijo mlajše učence raznih gospodinjskih del.

Na podeželju v ZDA skušajo najprej agronomi doseči, da kmetje več pridelajo. Ko se to zgodi pridejo gospodinjske učiteljice kot svetovalke med kmete, da jim svetujejo, kako bi si izboljšali stanovanje, kaj bi še lahko nabavili za gospodinjske potrebe itd.

Poleg zveznega kmetijskega zavoda imajo v ZDA tudi zavod za gospodinjstvo. V 48 državah ZDA imajo pa posebne zavode za kmetijstvo in gospodinjstvo. Poleg tega imajo v vsaki državi tudi gospodinjsko in kmetijsko fakulteto (visoko šolo). Dekleta obiskujejo srednje gospodinjske šole zato, da se bodo naučile dobro gospodinjiti, na fakulteti pa se vzgajajo gospodinjske učiteljice, svetovalke in druge gospodinjske strokovnjakinje, negovalke otrok itd. Žene, ki dosežejo diplomo na gospodinjski fakulteti, postanejo prehrambene strokovnjakinje, gredo v bolnice za vodje kuhinj, dobijo zaposlitev v dijaških domovih v prehrambeni industriji itd. Največ pa se zanimajo za gospodinjske svetovalke. Po diplomi na gospodinjski fakulteti dobijo te službe pri občinskih upravah. Vsaka podeželska občina ima namreč svoj posvetovalni center, ki ga vodi kmetijski strokovnjak-agronom, dalje je tam še svetovalka, ki ima že nekaj let prakse, poleg nje pa še mlada pomožna svetovalka, četrta oseba pa je moški ali ženska za strokovno delo z mladino na področju kmetijstva.

Po vaseh imajo žene gospodinjske krožke. V teh si postavijo načrt dela za primer glede prehrane, pravilnega vkuhavanja itd. vsega pač, kar jih posebno zanima. Če česa ne vedo, se sestanejo in takrat jih obišče gospodinjska svetovalka, ki jim svetuje in tudi praktično pokaže, kako naj vkuhavajo, kako zamrzujejo itd.

Prizadevnost 12.000 zaposlenih kmetijsko-gospodinjskih strokovnjakov v ZDA, od tega polovico žena, se kaže pred vsem v čedalje večji storilnosti, ki je dosti večja kakor pri nas. Pa ne le to, tudi življenjska moč in življenjska doba sta tam večji kakor pri nas. Tam vidiš zaposlene ljudi stare 60 in več let še zmerom čile, mladostne, gibčne in čvrste. Pri nas na primer so ljudje v teh letih izčrpani in izmozgani. Tam vidiš staro žensko v restavraciji, ki še zmerom spretno streže gostom. Vse te vrline pa so posledica pravilne prehrane. Tudi v Ameriki nima vsaka družina hladilnika in pralnega stroja. Pač pa skrbijo tam čedalje bolj za pravilno prehrano. Posebno pozornost posvečajo vitkosti. Že dojenčka redno tehtajo in pazijo, da se preveč ne zredi. Brž, ko je nekoliko pretežak, dobiva posebno dieto, kajti z zdravstvenega stališča ni dobro, če se človek preveč redi.

Že zgoraj smo omenili, da nima vsaka družina svojega hladilnika, pralnega stroja in drugih gospodinjskih pripomočkov. Pač pa imajo po vaseh zadružne ali občinske skupne pralnice in tudi skupne zmrzovalne naprave.

OBNOVIMO NAŠE LEPE STARE NAVADE

OKNA IN BALKONE OKRASIMO S CVETJEM

Zlasti v mestu je prijeten pogled na raznobarvno cvetje · Na osojnih straneh uspevajo n. pr. petunije, v senci pa fuksije in zimzelen

Razveseljivo je, da se star običaj gojenja cvetlic na oknih in balkonih spet močno uveljavlja. To je potrebno in zaželeno zlasti v mestih, kjer so cvetlice v veselje lastnikom stanovanj, v okras ulici in vsemu mestu. Ceprav gojitev cvetlic na oknih in balkonih ne terja kakšnih posebnih izkušenj, si moramo v bodoče prizadevati, da bodo barve zabojčkov, rastlin in hišičim bolj skladne. Marsikje tudi na modernih zgradbah vprašanje namestitve cvetličnih zabojčkov ni zadovoljivo rešeno. Gradbeni tehniki ne bi smeli opustiti opornega ogrodja za namestitev cvetličnih zabojčkov na balkonih. S tem bi preprečili, da bi stanovalci narušili harmonijo zgradbe. Zelo važna je izbira barve za cvetlične zabojčke. Po navadi so skoraj vsi leseni zabojčki, ki so zaradi slabe prevodnosti toplote še vedno najboljši, pobarvani zeleno. Ker je tudi glavna masa posajenih rastlin zelena, takšen zabojček mnogo izgubi na okrasni vrednosti. Zabojčki naj bi bili pobarvani tako, kakor okenski okviri (rdeče, rumeno, belo) nikakor pa ne zeleno. Dolgi naj bodo kvečjemu 90 cm, široki 20 do 30 cm, visoki pa 25 do 30 cm. Zabojčki iz žgane gline so primerni le za senčne lege, ker se na soncu zelo razgrejejo in izsušijo. So trpežni, vendar težki za prenašanje. Da bodo rastline dobro uspevale, jih moramo posaditi v pravilno mešanico zemlje. Mešanica dobro preperele kompostnice, gnojevke in ruševke je najboljša. Žal takšne zemlje doma nimamo, zato vzamemo navadno vrtno zemljo, ki ji primešamo kostno moko ali pa rožene opilke. V katerem času posadimo rastline v zabojčke, ne moremo natančno reči, ker je to odvisno od lege, klime, rastlin in drugih okolnosti, ki so za vsak kraj svojstvene. Normalno sadimo šele po 15. maju, ko se ni več bati slane. Ne pozabimo pokriti ootočne luknje s črepinjami razbitih loncev preden napolnimo zaboj z zemljo. Le-te bodo skrbele za odtok vode in zračenje spodnjih plasti zemlje v zabojčku. Samo sajenje terja nekoliko spretnosti in razumevanja za rastline, sicer pa je pravi užitek. Težja je izbira rastlin, ki morajo biti v skladu z lego in barvo hišne stene ter zabojčkov. Za sončne lege so najbolj primerne pelargonije, petunije, kapucinčki, salvije, grenkuljice in dišeči grah. V senci in polsenci pa dobro uspevajo fuksije, hortenzije, gomoljaste begonije, zimzelen in nekatere druge trajnice. Pri kombiniranem sajenju dodamo na pr visokim pelargonijam, pelargonije bršljanke ali petunije izrazitih barv. Pokončne gomoljaste begonije družimo z visečimi, pokončne fuksije z visečimi fuksijami ali pa z visečimi gomoljastimi begonijami. Za zgodnji spomladanski okras so zelo učinkovite čebulice (hijacinte, narcise in tulipani), marjetice in mačehe. Saditev poletnih cvetlic pa v tem primeru teže izvedemo, ker morajo ostati čebulice v zemlji vsaj do julija, da dobro dozore.

Kadar nastopi toplo, srečno vreme... pazite zlasti na dragocene iglavce in zimzelene grmovnice, ki ste jih posadili aprila (jelke, smreke, cedre, borovce, cipyrese, paciprese, brinj in češmine). Večkratno škropljenje in zasenčenje v vročih dneh je pri nas nujno potrebno.

Jajčne omlete s špinačo

V loncu žvrkljaj štiri do osem rumenjakov, malo soli, nekaj žlic kavine smetane ali mleka in nekaj žlic moke. Rahlo primešaj beljakov sneg in peci v plitvi ponvi tanke omlete, to je: v ponev daj prav malo masti, zlij vanjo s prav majhno zajemalko toliko testa, da je dno tanko pokrito, ko se razleze. Ko je na spodnji strani pečeno, a zgoraj še bledo, namaži z naslednjim nadevom.

Nadev: pol kg mlade špinače prevri in drobno sesekljaj. Na masti zarumeni drobno sesekljano čebulo, peteršilj, žlico moke, pridaj s soljo strtega česna in ko je moka nekoliko zarumenela, nekaj žlic smetane in sesekljano špinačo. Pusti, da zavre in s tem namaži omlete.

Drobni nasveti

Blatne madeže z dežnih plaščev odstranite z mešanico vode in kisa.

Mast ne bo škropila, če boste vanjo položili košček kruha.

Salama, ki je načeta, se kaj rada posuši. Zato načeti del namažite natanko z maslom in zavijte v pergamentni papir.

ŽELODČNI ČIRI TERJAJO VEČ MOŠKIH KOT ŽENSK

Vse kaže, da je za na želodcu bolne ljudi najbolj'ša francoska kuhinja

Svetovni zdravstveni organizaciji je treba priznati, da pridno zbira važne statistične podatke s svojega področja in da večkrat preseneti z njimi svetovno javnost. Od leta 1951 do 1953 so njeni odposlanci proučevali v raznih deželah umrljivost za želodčnimi in čiri na dvanajsterniku. Statistika je pokazala, da umira za temi čiri več moških kakor žensk. Čim starejši so ljudje, tem več je med njimi žrtev. Med mladimi moškimi prevladujejo čiri na dvanajsterniku, med ženskami pa na želodcu. Na stara leta umirajo moški in ženske pogosto za želodčnimi čiri. Drugače povedano: čir na dvanajsterniku je v mnogih primerih nevaren tem manj, čim starejši je človek. Na splošno umrje več ljudi za želodčnimi in čiri na dvanajsterniku kakor za bronhitisom, cirhozo na jetrih ali neepidermično gripo.

Svetovna zdravstvena organizacija je zbrala statistične podatke iz enajstih dežel o tem, koliko ljudi umre za želodčnimi in čiri na dvanajsterniku. Podatki veljajo za obdobje od leta 1951 do 1953. Na sto tisoč prebivalcev Japonske umre 29 moških in 11,6 žensk, v Angliji 19,1 moških in 5,9 žensk, v Avstriji 12,6 moških in 4 ženske. Najmanj žrtev zahtevajo želodčni in čiri na dvanajsterniku med enajstimi deželami v Franciji, in sicer 5,3 moške in 1,2 žensk na sto tisoč prebivalcev

Ti podatki kažejo, da je francoska kuhinja za na želodcu bolne ljudi, najprimernejša. Avstrijska kuhinja pa je preveč zapeljiva. Na želodcu in dvanajsterniku bolni ljudje se v Avstriji večkrat ne morejo premagati, da bi ne segli po raznih okusnih jedeh, čeprav jim škodujejo. Avstriji slede po številu žrtev čirov na želodcu in dvanajsterniku Danska, Nemčija, Švica, Italija itd.

V Franciji bodo pili raje mleko kot vino

Letos so začeli v Franciji zelo množično propagirati uživanje mleka. Danes že vse bolj menijo, da je mleko od vseh prehrambenih proizvodov najbolj dovršeno živilo in najbolj zdrava prehrana.

Propaganda za večjo potrošnjo mleka gre vzporedno s propagando za pobijanje alkoholizma. V Franciji, kjer je potrošnja vina največja na svetu, poskušajo pač doseči, da bi zamenjali uživanje vina z uživanjem mleka. Mleko propagirajo zlasti med mladino. Za bolj uspešno propagando so začeli s spravljanjem mleka v posebne vrečice iz plastične mase

Letošnja moda o kopalnih oblekah

Letos si bomo sešile kopalno obleko vse iz enega dela, tudi najmlajše se bodo odrekle «bikinom», ki so zastareli. Vse kopalne obleke so malo daljše, kot so bile doslej in malce zakrivajo gornji del beder. Nekatere kopalne obleke pokrivajo kratka krilca, druge pa imajo celo hlačnice, dolge nekaj centimetrov. Črna kopalna obleka iz volne ali elastike je znova v modi, predvsem ker je praktična in se dolgo časa obdrži. Za počitnice ob morju si morate poskrbeti vsaj dva kopalni obleki, eno elastično ali iz volne, drugo pa iz blaga, prikladno tudi za sončenje.

Za prijetne dneve na morski obali, si bomo sešile praktično kopalno obleko s krilom iz istega blaga. Tako oblečene ne bomo imele preglavic z veliko prtljago in bomo v trenutku pripravljene za kopanje

GORIŠKI IN BENEŠKI DNEVNIK

Novoizvoljeni župani in odborniki v Nadiških dolinah in v Reziji

Na osnovi pridobljenih glasov na upravnih volitvah v Beneški Sloveniji so bili na prvih sejah občinskih svetov izvoljeni ti-le župani in občinski odborniki:

OBCINA SPETER: Ciril Jussa, župan; Aldo Jusič, Alojz Costaperaria, Ivan Koren in Elio Zufferli, občinski odborniki; Ivan Blazutič in Angel Venuti, pomožna občinska odbornika.

OBCINA PODBONESEC: Dino Blazutič, župan; Valentin Zorza, Marko Domenis, Alojz Dorbolò in Bazilij Cenčič, občinski odborniki; Jožef Spekanja in Alojz Puler, pomožna občinska odbornika.

OBCINA SOVODNJE: Jožef Trinko, župan; Mario Zuanela in Italo Mašera, občinska odbornika; Ivan Pagon in Ivan Vogrič, pomožna občinska odbornika.

OBCINA SREDNJE: Anton Simončič, župan; Ivan Florjančič in Mario Hvalica, občinska odbornika; Ivan Vogrič in Anton Černetič, pomožna občinska odbornika.

OBCINA DREKA: Humbert Cicigoj, župan; Ivan Tomazetič in Evgen Tomazetič, občinska odbornika; Jožef Namor in Jožef Trušnjak, pomožna občinska odbornika.

OBCINA AHTEN: Aldo Del Negro, župan; Sisto Ciricco, Evgen Scubla, Romeo Lenčič, Pacifico Fattori, občinski odborniki; Rudolf Turko in Valentin Verona, pomožna občinska odbornika.

OBCINA TAVORJANA: Viktor Cudicio, župan; Jožef Spelat, Benjamin Cudicio, Pavel Mesagli in Hektor Zamparutti, občinski odborniki; Primo Sabbadini in Pio Petris, pomožna občinska odbornika.

OBCINA REZIJA: Enzo Letič, župan; Rihard Copetti, Alojz Di Lenardo, Marcelin Piellich in Anton Clemente, občinski odborniki; Peter Naida in Renato Madotto, pomožna občinska odbornika.

OBCINA TIPANA: Giuseppe Facchini, župan; Lenart Simiz in Jožef Kurir, občinska odbornika; Valentin Kos in Elio Tomasino, pomožna občinska odbornika.

OBCINA BRDO: Primo Marchiol, Cupan; Alojz Battoia in Primo Cullino, občinska odbornika; Remo Cher in Lino Mucchini, pomožna občinska odbornika.

OBCINA ST. LENART: Pio Francesco Macorig, župan; Alojz Salamont in Gisberto Fanti, občinska odbornika; Alojz Durjavic in Edvard Rutar, pomožna občinska odbornika.

V ostalih občinah novoizvoljeni občinski odbori še niso zasedali.

Sklepi občinske gradbene komisije

V ponedeljek zvečer se je pod predsedstvom geom. Bolterija sestala občinska gradbena komisija, ki je odobrila sledeče načrte goriških občanov: Giuseppe Loria: preureditev poslopja na Korzu Verdi 17; Antonio Volpi: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Antonini; Armando Lugnani: gradnja stanovanjske hiše v Ul. M. d'Azeglio; Bruna in Giulio Krainer: gradnja stanovanjske hiše v Ul. P. Diacono; Anton Hvalič: zvišanje stanovanjske hiše v Ul. Alfieri 11; Anton Visini: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Faiti; Ernesto Menotti: gradnja stanovanjske hiše v Ul. dei Gelsi; Ines Toffoletti: gradnja garaže na Trgu Julia 14; Luigi Buzzi: gradnja skladišča v Ul. Rossini 13; ESSO Standard: gradnja bencinske postaje na Tržaški cesti 56; Riccardo Perco: gradnja stanovanjske hiše v Ul. Brigata Re; Giuseppe Colenz: gradnja skladišča in ograje v Ul. Cipriani; Rosa Simonetti: gradnja poslopja z gostilno pri Ponte Romano; Luciano Schnabl: gradnja stanovanjske hiše v Ul. P. Diacono; Steno Donati: gradnja dveh poslopij za privatne garaže in stanovanja poleg visoke stavbe, ki jo gradijo na Korzu Italia.

Če ne bo prišlo do sprememb in če se bodo prosilci držali navodil komisije, bodo lanko izvedli predložene načrte: Angliolina Decolle: gradnja stanovanjske hiše v Ulici Fatebenefratelli; Italo Massi: gradnja skladišča v Ul. Canova; SRL Ferro Profilli: gradja poslopij v industrijske namene na Svetogorski cesti; Vittorio Turco: gradnja poslopja za mizarsko delavnico in zvišanje stanovanjskega poslopja v Ul. Brigata Casale; Rosa Di Gregorio: zvišanje stanovaniske zgradbe v Ul. sv. Antona št. 3.

Seznam dijakov, ki so opravili sprejemni izpit za I. licej

Ravnateljstvo liceja je razobesilo seznam učencev, ki so polagali sprejemni izpit za I. licej (6. gimnazija). Izdelali so Irena Brumat, Miroslav Makuc, Aleksandra Mikulus Mirko Primožič in Emidij Sussi. Osem dijakov ima popravljalne izpite, tri pa so zavrnili.

Seja upravnega odbora

Na zadnji seji občinskega odbora v torek zvečer so razpravljali o celi vrsti vprašanj upravnega značaja. Med drugim so govorili o plačilu 75.000 lir bolnišnisi dobrodelnih bratov za zdravila za mesec maj ter 250 tisoč lir za gradnjo skladišča na pokopališču v Podgori. Pregledali so tudi izid natečaja za brigadirja mestnih stražnikov; na vrhu prednostne lestvice je Giuseppe Chamello.

Na koncu so govorili o vprašanjih šolskih slug, o čemer je poročal odbornik za personal dr. Terenzio.

Po seji je župan skupno z glavnim tajnikom dr. Palinom odšel v Rim. Namen obiska je obravnava nekaterih mestnih vprašanj.

VAŽNO VPRAŠANJE SODOBNEJŠE OPREME RIBJEGA TRGA

Potrebno je zgraditi primerno hladilnico da se ribe ne kvarijo in izgubljajo okusa

Sedaj prodajalci uporabljajo led, ki po desetih urah odvzame ribjemu mesu značilen okus

Zaradi visokih cen mesa gospodinje poleti zelo pogosto servirajo ribe, ki so zlasti v poletnem času precej poceni. Te dni so na primer «sardoni» po 80 lir kg, sardele po 260 lir, škombri pa po 300 lir. V primeri z govejim ali telečjim mesom so ribe res poceni in veliko laže dostopne širokim slojem.

S tem se pojavlja vprašanje, ki povzroča goriškim prodajalcem rib velike skrbi. V poletni vročini se ribe rade pokvarijo, zaradi tega jih je treba imeti na hladu. V ta namen uporabljajo zelo primitiven način: na ribe v lesenih zabojčkih posipajo led, da jih ohranijo sveže. Pri tem pa okus ribjega mesa nujno trpi. Prodajalci namreč vedo povedati, da po desetih urah, ko je riba v ledu, nima več začetnega okusa in zaradi tega je tudi prodaja takih rib nehvaležen posel.

Na ribjem trgu v mestu poleti prodajalci ne morejo na drugačen način ohraniti rib še za drugi dan, kot da jih pokrijejo z ledom. Sedaj se proda dnevno do šest stotov rib, v najboljši sezoni pa tudi do deset stotov. Od tega ostane dnevno tudi do dva stota vsakovrstnih rib, ki jih dajo v prodajo naslednji dan. Če upoštevamo, da so bile neprodane ribe že prejšnji dan od 7. do 13. ure izpostavljene hudi vročini, tedaj si lahko mislimo, da je vrednost takega blaga naslednji dan manjša.

Z nastopom vročine se zato ponovno postavlja vprašanje zgraditve velike hladilnice za ribji trg, ki bi to vazno vprašanje dokončno rešilo. Če bi se občinska uprava namenila zgraditi hladilnico, tedaj bi se vložen denar zelo kmalu izplačal, prodajalcem pa ne bi bilo treba posipati rib z ledom, ampak bi jih tik pred prodajo vzeli iz hladilnice. Tudi meščanom bi bila s tem prihranjena marsikatera skrb.

Včeraj na goriškem trgu

Velika ponudba novega krompirja

Na zelenjadnem trgu na debelo je bilo včeraj precej blaga, predvčerajšnjim ni bilo dežja, zato so ljudje le uspeli nabrati zrele pridelke in jih prinesti na goriški trg.

Največ je bilo naprodaj novega krompirja, posebno lep je bil krompir, ki so ga prinesli na trg največ Standrežci. Najprej se je cena kg novega krompirja vrtela okoli 35 lir, pozneje pa, ko je bila ponudba vedno večja je padla na 30 lir. Bojazen za nadaljnjo rast krompirja, ki ima v glavnem še majhne gomolje je vsepovsod velika, kajti število koloradskih hroščev ni bilo še nikoli tolikšno kakor letos. Mnogo ostalih del na polju je zastalo prav zaradi boja proti koloradskemu hrošču, kajti kmetje morajo škropiti krompirjeve nasade vsaj enkrat na teden.

V Šempetru otvorili novo transfuzijsko postajo

Pretekli četrtek je v Šempetru ob prisotnosti primarija šempetrske bolnišnice dr. Peršiča, primarija vipavske bolnišnice dr. Subica in številnih drugih zdravstvenih delavcev začela poslovati nova transfuzijska postaja, kot oddelek splošne bolnišnice v Vipavi.

Računajo, da bo postaja že v začetku odvzela mesečno 25 do 30 litrov krvi, kar bo zadostovalo za kritje tekočih potreb po transfuziji krvi na področju goriškega okraja. V transfuzijski postaji, ki jo vodi dr. Subic bodo odvzemali kri okoliškim prostovoljnim krvodajalcem enkrat na teden.

Z avtobusom na izlet SPD v Soško dolino

Slovensko planinsko društvo v Gorici organizira 24. junija avtobusni izlet v Vrsno z obiskom Tolmina, Mosta na Soči in z zabavo ob jezeru pri Mostu na Soči. Predvideva se, da bodo za zabavo poskrbel' podgorski pevci, katerih udeležba je že napovedana. Voznina za člane 500 lir, za nečlane pa 550 lir. Odhod z avtobusom s Travnika ob 7. uri zjutraj; povratek zvečer.

DEZURNA LEKARNA

Danes posluje ves dan in ponoči lekarna D'Udine, Ul. Rabatta štev. 18 - tel. 21-24.

— KINO —

CORSO. 17.00: «Smo bogati in revni», G. Rondinella, v barvah.

VERDI. 17.00: «Izprijena mladina», J. Dean.

CENTRALE. 17.00: «Dekle mojih sanj», N. Widson; ob 21.: «Odnehaš ali nadaljuješ».

VITTORIA. 16.45: «Cesta neskončnosti», L. Caron in G. Roland; ob 21.: «Odnehaš ali nadaljuješ».

MODERNO. 17.00: «Pingvini gledajo». Totò; ob 21.: «Odnehaš ali nadaljuješ».

Nov vodnjak na trgu v Doberdobu. Na njegovem mestu bi moral stati spomenik padlim Doberdobcem, iz NOB, toda županstvo je odbilo to upravičeno zahtevo svojcev padlih in odbora bivših borcev.

ŠPORTNI DNEVNIK

VČERAJ OB 10.05 Z LETALIŠČA CIAMPINO

Italijanski nogometaši na poti v Buenos Aires

Montuori ne bo odpotoval niti v Brazilijo • Resnični vzroki za njegovo odsotnost

RIM, 20. — Italijanska nogometna reprezentanca s spremstvom je danes ob 10.05 odpotovala z letališča Ciampino v Buenos Aires, kamor bo prispela jutri ob 21. uri po italijanskem času. Pod vodstvom podpredsednika FIGC Berrettija je odpotovalo 17 igralcev: Bernasconi, Cervato, Cervellati, Chiappella, Farina, Gratton, Lovati, Magnini, Muccinelli, Orzan, Pivatelli, Posio, Pozzan, Prini, Segato, Viola, Virgili. Z njimi so odpotovali še zvezni funkcionarji Baldassare, Giulini, Bertoldi, terničnі komisar Marmo, zvezni trener Foni, zdravnik in maser.

Kot je bilo že javljeno, ni odpotoval Montuori, ki je ostal pri bolni ženi. Toda kot je danes Montuori sam izjavil, bolezen njegove žene ni bila edini razlog, da ni odpotoval v Južno Ameriko. Montuoriju je namreč pisala njegova mati, ki živi v Argentini, da bi njegov nastop v italijanski reprezentanci ne bil ugodno sprejet v Argentini. Razen tega pa ima mož se vedno dvojno drzavljanstvo in bi bilo možno ce ne celo zelo verjetno, da bi ga ob povratku v Argentino vtaknili v vojaško suknjo, ker se ni odsluzil vojaškega roka. Montuori je v nasprotju s včerajšnjimi vestmi tudi izjavil, da ne bo odpotoval niti v Brazilijo.

Na vprašanje o sestavi reprezentance, ki bo igrala proti Argentini, ni hotel dati Marmo nobenega pojasnila in je verjetno, da se bo odločil šele v soboto. Na vsak način niso zaradi odsotnosti Montuorija predvidene večje spremembe in je najbolj verjetno, da bo namesto njega igral Pozzan, medtem ko bodo na ostalih mestih ostali že prej določeni igralci vključno z Virgilijem.

Argentinska nogometna zveza je medtem objavila sestavo svoje reprezentance za tekmo proti Italiji, ki bo naslednja: Dominguez; Dellacha, Vairo; Juan Gimenez, Hector Guidi, Benegas, Sansone, Conde, Maschio, Labruna, Yudica.

Waterpolisti 5 držav se zbirajo v Neaplju

NEAPELJ, 20. — Italijanska waterpolo reprezentanca je v spremstvu zveznega trenerja Maria Majonija prispela v Neapelj. Reprezentanco sestavljajo: Marcotulli, Cavazzoni, Rubini, Marciani, Gionta, Dennerlein II., Pedersoli, Pucci, D'Altrui, D'Achille, Menelli II. in Buonocore. Manjkal je le Peretti, ki bo prispel šele v soboto zjutraj in bo zaradi tega nastopil samo proti Nemčiji in Madžarski. Na njegovem mestu prednjega krila bo igral Dennerlein II.; medtem ko bo na centru igral Gionta.

Včeraj zvečer je prispela v Neapelj tudi romunska reprezentanca z naslednjimi igralci: Deutsch, Hospodar, Zahan, Nagy, Fordi, Simon, Szabo, Biro, Novak, Badita. Jutri zvečer prispe nemško moštvo in v noči od srede na četrtek madžarsko, medtem ko dan prihoda sovjetske ekipe še ni znan.

KOLESARSTVO

Španci vodijo v dirki po Asturiji

AVILES, 20. — V 5. etapi kolesarske dirke po Asturiji (Španija), Luarca - Aviles, dolgi 206 km, je zmagal Španec Barrutia s časom 5.53'09". Vrstni red ostalih: 2. Escolana (Sp.) 5.57'35", 3. Vidaurreta (Sp.) 5.58"04", 4. Crespo isti čas, 5. Depieri isti čas, 6. Volpi 5.59'04", 7. Gua, 8. Sanchez, 9. A. Rodriguez, 10. Bibiloni.

Splošna klasifikacija po 5. etapi:

1. Herman (Sp.) 27.49'10", 2. Suarez (Sp.) 27.53'26", 3. Trobat (Sp.) 27.53'13", 4. Moreno (Sp.) 27.53'58", 5. Chacon (Sp.) 27.54'19", 6. C. Barrutia (Sp.) 27.55'25", 7. Lorono (Sp.) 27.57'47", 8. Gomez Moral (Sp.) 27.57'54", 9. A. Rodriguez (Sp.) 27.59'05", 10. Massip (Sp.) 27.59'06", 11. Accordi (It.) 28.00'34".

AVTOMOBILIZEM

Nov rekord Taruffija na dirkališču v Monzi

MONZA, 20. — Piero Taruffi je danes dopoldne z avtomobilom «Tarf II» postavil nov svetovni rekord za kategorije «E» v hitrostni vožnji na 100 milj na dirkališču avtodroma v Monzi. Progo je prevozil v času 46'27"5 s povprečno hitrostjo 207,933 km na uro. Pilot je nameraval zrušiti tudi stari rekord na uro in na 200 km, a je moral zaradi okvar v motorju odnehati.

KOLESARSTVO

DOUGLAS, 20. — Na mednarodni kolesarski prireditvi hitrostni vožnji je danes zvečer zmagal Anglež Hariss, ki je 660 yardov dolgo progo prevozil v času 25"4. Na drugo oz. tretje mesto sta se plasirala Italijana Morettini s časom 25" in Maspes s 26"3.

Davisov pokal v evropski coni (po 4. kolu)

		Do 15. maja	Do 5. junija	Do 19. junija	Do 24. julija
ČSR, Pakistan	Danska, ČSR 5:0	Danska 4:1			
Poljska, Avstrija	Italija, Poljska 3:2	Italija 5:0	Italija 4:1		
Finska, Irska	Nemčija, Irska 4:1	Nemčija 4:1	Francija 4:1	Italija 3:2	
Luksemburg, Švica	Francija, Švica 3:2	Francija 5:0			
Monaco, Španija	Španija 3:2				
Norveška, Izrael	Belgija, Norv. 4:1	Belgija 4:1	Švedska 4:1		
Jugoslavija, Egipt	Švedska, Jugosl. 4:1	Švedska 5:0		Švedska 4:1	
Turčija, Holandska	Vel. Britanija, Holand. 5:0	V. Britan. 5:0	Anglija 3:2		
	Čile	Čile 5:0			

KOLESARSKA DIRKA PO ŠVICI

ITALIJAN BONI ODSTOPIL Wagtmans nova „zlata majica"

V peti etapi Grindewald - Pallanza je zmagal Švicar Graf

PALLANZA, 20. — V 5. etapi kolesarske dirke po Švici, Grindewald - Pallanza, je zmagal Švicar Graf, ki je 242 km dolgo progo prevozil v času 7.00'20" s povprečno hitrostjo 34 km na uro. V zaključnem sprintu je prehitel Holandca Wagtmansa, ki je postal nova «zlata majica».

Toda Wagtmansu je k vzponu na prvo mesto v splošni klasifikaciji pomagal predvsem odstop italijanskega kolesarja Bonija, ki je na vzponu na prelaz Sempione postal žrtev nenadne fizične krize. Z njim je odpadel eden najresnejših kandidatov za končnega zmagovalca dirke.

Današnja etapa je vključevala tudi dva vrhova za veliko gorsko nagrado, Grimsel (2176 m) in Sempione (2009 m). Zanimiva je postala šele na vzponu na Grimsel, katerega je prvi dosegel Hollenstein pred Plankaertom, 45" za njima je sledila manjša skupina s Chiarlonijem, Wagtmansom, Bonijem, Rossellom, 2' kasneje Schaer in nekaj sekund kasneje Strehler ter ostali. V spustu so se vsi dirkači spet združili in vozili kompaktno do začetnih vzponov na Sempione. Tu se je vnela ostra borba med Grafom in Wagtmansom, medtem ko je na kvotl 684 m — kot smo že omenili — odstopil Boni. Vrh Sempiona je prvi dosegel Graf pred Wagtmansom, 2'50" za njima je prišel Plankaert, 4'55" kasneje Hollenstein, Nolten, Rossello, Nascimbene, 5'40" Schaer, 6'15" Sorgeloos, 7' Bertoglio, 7'30" Strehler in ostali. V spustu proti Iselle so mnogi kolesarji imeli okvare na gumah in Wagtmans je ostal v vodstvu vse do cilja, ko ga je v zaključnem sprintu prehitel Graf.

Vrstni red na cilju je bil naslednji:

1. Graf (Švica) 7.00'20"; 2. Wagtmans (Hol.) isti čas; 3. Nascimbene (It.) 7.03'40"; 4. Plankaert (Bel.); 5. Rossello (It.); 6. Junkermann (Nem.); 7. Schaer (Sv.); 8. Hollenstein (Sv.) vsi s časom Nascimbeneja.

Splošna klasifikacija po 5. etapi:

1. Wagtmans (Hol.) 33.25'03"; 2. Graf (Sv.) 33.25'20"; 3. Plankaert (Bel.) 33.28'15"; 4. Schaer (Sv.) 33.28'44".

Klasifikacija za veliko gorsko nagrado:

1. Hollenstein (Sv.) in Plankaert (Bel.) t. 24,5; 3. Wagtmans (Hol.) 19 točk; 4. Nolten (Hol.) 16,5; 5. R. Graf (Sv.) 13; 6. Reitz (Nem.) 12; 7. Bedwell (V. B.), Ferlenghi (It.) in Lampert (Liechtenstein) 10; 10. Reissert (Fr.) 9,5 točke.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

Letni kino v Škedju

predvaja danes 21. t. m. ob 18. uri Republic pustolovski film:

PUSTOLOVEC V MESTU ZLATA

Igrajo:
W. Beery, J. Carradine

Od 21. do 22. ure televizijski prenos «ODNEHAS ALI NADALJUJES»

Kino na Opčinah

predvaja danes 21. t. m. z začetkom ob 18. uri film:

Mornarja in dekle

Na valovih pesmi, živahnosti in ljubezni.

Od 21. do 22. ure televizijski prenos «ODNEHAS ALI NADALJUJES»

ŠAHOVSKI DVOBOJ JUGOSLAVIJA - SZ

PO TRETJEM KOLU vodi Sovjetska zveza

Pri petih prekinjenih partijah je stanje 10,5 : 8,5

BEOGRAD, 20. — Po včerajšnjem prostem dnevu, se je danes nadaljeval sahovski dvoboj Jugoslavija - Sovjetska zveza. V tretjem kolu je namesto Tajmanova igral Simagin, namesto Rabarja pa Djurašević. Izidi posameznih partij so bili naslednji: Korčnoj - Ivkov remi, Geler - Trifunović prek., Averbah - Gligorić remi, Boleslavski - Karaklajić remi, Matanović - Simagin remi, Pirc - Petrosjan prek., Djurašević - Smislov prek., Milić - Keres remi.

Rezultat tretjega kola je torej 2,5 proti 2,5 in tri prekinjene partije. Skupno vodi po tretjem kolu Sovjetska zveza z 10,5:8,5, pet partij pa je prekinjenih.

TENIS

LONDON, 20. — Orlando Sirola, ki je včeraj v izločilnem tekmovanju premagal Avstralca Howa, se je danes z zmago nad Američanom Shea kvalificiral za četrtfinale posameznikov na teniškem tekmovanju na travnatih igriščih v Londonu.

JAHANJE

Stockholm, 20. — Italija je osvojila nagrado narodov v poolimpijskem jaralnem tetkmovanju v Stockholmu, ki je bilo danes.

Vladimir Bartol: **MLADOST PRI SVETEM IVANU** (Tretja knjiga)

Romantika in platonika sredi vojne

106. Četrto poglavje: Alamut: privid, spočetje, rojstvo in usoda Zmaja

Bistroumni bralec je morda z začudenjem opazil, da se je odmotavalo to poglavje, v katerem je bilo govora tudi o treh velikih diktatorjih med obema vojnama, nekako vzporedno z razčiščevanjem okrog Stalina in njegove vse prej kot lahko razumljive in jasne osebnosti. Taka sovpadanja ne morejo avtorja Alamuta več presenetiti. Neki moj slovstveni tovariš je nekoč zapisal, da je problem diktature problem našega stoletja. V resnici ni diktatura problem, marveč tipološki pojav za dobo, ki se je s Stalinovo smrtjo nekako zaključila. Tipološki in zgodovinski pojav, mimo katerega ni mogel sodobni pisatelj. V kritičnih prevratnih in revolucionarnih dobah utegne biti diktatura posameznika ali neke skupine zgodovinska nujnost, kot sta predvidevala tudi Marx in Engels. To presoditi je zadeva zgodovinarja in političnega zgodovinarja. Za pisatelja, dramatika, romanopisca postane ta pojav estetsko uporabna snov šele pri človeški osebnosti, njenih notranjih nagibih in lastnostih, ki so jo privedli na površje. Kako je mogel priti Stalin na primer do tako absolutne moči, postati gospodar nad življenjem in smrtjo dve sto milijonov ljudi, je ostalo do danes nepojasnjeno in človeška skrivnost, ki je zaenkrat tudi XX. kongres v Moskvi še ni rešil in ki se bo morda odgonetala prihodnjih dvajset ali trideset let.

Scene, ki so se odigravale pri čitanju tajnega referata Hruščeva o Stalinu v zborni dvorani in o katerih so začeli objavljati časopisi prva poročila nekaj tednov po zaključku kongresa, so avtorja teh spominov pretresle in mu «obrnile dušo narobe». Zdelo se mi je, kot da bi bil to pred davnimi leti nekoč že sam doživel in sicer takrat, ko sem pisal Alamut in morda še prej. Ko je Hruščev pripovedoval, kaj vsega so morali on in drugi najožji Stalinovi sodelavci od slednjega prenašati, so padali vzkliki:

«Zakaj ga niste ubili?! Kako ste ga mogli prenašati?!»

In Hruščev nato:

«Kaj smo mogli? Če si ga samo krivo pogledal, si bil naslednji dan prikrajšan za glavo.»

[Alamut: (Apama Hasanu:) «Sina imaš.» (Hasan:) «Da, vsak dan pričakujem, da ga privedejo na grad. Prikrajšati ga namreč mislim za glavo.»]

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ali ni moj prijatelj urednik napravil mojima podpoglavjema isti očitek in sem jaz nato četrtič prepisal delo, da bi preizkusil, kaj sta mogla podpoveljnika narediti?

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Iz dvorane so se slišali vzkliki: «In mi smo mu tako zaupali, tako smo verjeli vanj in ga tako ljubili!»

In kakih trideset ljudi se je pri poslušanju o Stalinovih grozovitostih v dvorani onesvestilo.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Dobesedno isti očitek vrže Ibn Tahir Hasanu v obraz.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Časopisi poročajo, da je Stalin pognal svojo drugo ženo, Nadeždo Alilujevo, v samomor, ker se je uprla njegovim grozovitostim. Po eni verziji, ker je pognal stotisoče (ukrajinskih) kmetov v Sibirijo, po drugi, ker je dal pobiti celo skupino komsomolcev, med temi tudi najbližjo Nadeždino prijateljico.

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Mirjam, Hasanova prijateljica, si prereže žile, ker ne more več prenašati njegovih okrutnosti. (Mirjam: «Okrutna zver si... In nisi nič občutil, ko si žrtvoval dva človeka, ki sta ti bila do smrti vdana?»).

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Ko sem časopis za časopisom in dan za dnem čital te vesti, sem bil dobesedno vržen iz duševnega ravnotežja. Čutil sem, da je do tega razčiščenja, do tega očiščenja moralo priti. Laž je kakor napaka v neki matematični enačbi ali v nekem računu: napaka, zmota se vlečeta naprej in se zmerom bolj grmadita in to tako dolgo, dokler ne greš nazaj v računu in ne popravič osnovne napake.

Kar pa me je v izpovedi Hruščeva najbolj pretreslo, je bilo Stalinovo popolno preziranje resnice. Ali je mogel človek, ki je ponarejal ne samo svojo zgodovinsko vlogo, marveč celotno zgodovino nekega univerzalnega pokreta, pokreta komunistične partije, ki je dal sfabricirati na tisoče lažnih dokumentov o nedolžnih ljudeh, da jih je spravil v smrt, da, ki je dal na kipih in slikah ponarediti celo svojo zunanjo podobo, ali je mogel tak človek še verjeti v kakršno koli objektivno resnico ali vsaj resničnost? Toda resnica je se zmerom kričala v tisoče glavah, v tisoče dokumentih. Kaj mu je preostalo drugega, ki ni verjel v nič, kakor posekati te glave, uničiti te dokumente?! Tedaj in šele tedaj bo zmagala njegova, Stalinova resnica.

Stalin si je dovolil vse. Ker ni verjel v nič, mu je bilo — bil je nekoč v semenišču! — vse dovoljeno. Stopil je, kot sledi iz referata Hruščeva, na mesto boga, se imel za človeka-boga, ki je vseviden in vseveden, ki vse zmore in ki mu je vse dovoljeno.

Tu ne bom reševal več zagonetk. Le to naj še povem, kar je končno pri meni izbilo sodu dno. Prav te zadnje dni so objavili časopisi po listu «France-Soir» vest, da je po izpovedi Berje, preden je bil ustreljen, imel Stalin harem mladih deklic, katere mu je bil on, Berja, nabavljal in od katerih so nekatere neznano kam izginile. Vest do zdaj ni bila ne demantirana ne potrjena.

Ne, niti Hasan niti avtorjeva fantazija nista mogla tako daleč. Hasan ima hareme, toda za druge. V tem pogledu vsaj je Hasan osebno čist. Gotovo so avtorju že estetski razlogi branili, da bi bil mogel kreirati Hasana vulgarnega ali perverznega. Kajti če je avtorju teh spominov, pa naj si je drznil z Alamutom še v take višine in nižine, kaj tujega, potem sta to oni dve stvari.

Večkrat mi je bilo zadnji čas postavljeno vprašanje, tudi od mladih slovstvenikov: «Kaj ste hoteli povedati z Alamutom? Kakšne probleme rešujete ali nakazujete v njem? Kakšna je v njem politična ideologija? Fašizem? Kritika fašizma?» Po pravici povem, da so se mi zdela vsa ta vprašanja postavljena tako, da nanje nisem vedel nobenega pravega odgovora. Če bi ljubeznivim povpraševalcem hotel odgovoriti, bi jim moral pripovedovati dolgo zgodbo, približno tako dolgo in take vsebine, kakršno je pričujoče poglavje. In še nekaj moram priznati: med obema vojnama me je imela v kleščah ustvarjalna strast, da nisem utegnil veliko razmišljati o tem, kar in zakaj sem pisal. Le to sem čutil, da me ocenjevalci niso vedeli pravzaprav kam dejati in da je šlo tisto, kar se je pisalo o mojem delu, zvečine mimo tega, kar sem bil napisal. Toda kako bi smel kritizirati svoje kritike, če sam nisem točno vedel, h kateri vrsti pisateljev spadam s svojim delom.

Danes vem: nisem iskal in si postavljal problemov, da bi jih reševal, temveč prikazoval in slikal sem *pojave* svoje dobe. Vprašali so me na primer, ko so brali Izpoved dr. Forcesina: ti si sovražnik žensk? Odgovoril sem: ne, nisem jaz, dr. Forcesin je imel take izkušnje. In ko je potem kak drug junak izpovedal nasprotno, so mi očitali, da nisem dosleden. Branil sem se, da dr. Forcesin in Janez Boštjančič (junak več novel) vendar nista ista človeka.

(Nadaljevanje sledi)